Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Systém státní sociální podpory se zaměřením na rodičovský příspěvek v souvislosti s EU

Lerachová Jiřina, DiS.

© 2025 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jiřina Lerachová, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Klatovy

Název práce

Systém státní sociální podpory se zaměřením na rodičovský příspěvek v souvislosti s EU

Název anglicky

State social support system focusing on parental allowance in the context of the EU

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat úlohu Úřadu práce České republiky, charakterizovat oddělení státní sociální podpory, vysvětlit celý postup při zpracování žádosti o rodičovský příspěvek a analyzovat, jak lidem vyhovuje nastavení výše rodičovského příspěvku v ČR, jak si rozvrhují jeho čerpání dle své potřeby a jaký má ekonomický dopad na rodinu pobírání rodičovského příspěvku. Vedlejším cílem bakalářské práce je komparovat rozdíl mezi dávkou rodičovského příspěvku v ČR a v Německu.

Metodika

Data a informace vycházejí ze zákonů, které souvisejí s danou problematikou – zákon o státní sociální podpoře, správní řád, nařízení EU, ale i publikace Právo sociálního zabezpečení.

Důležité informace o Úřadu práce České republiky vycházejí z oficiálních internetových stránek úřadu.

První část práce je zaměřena na strukturu Úřadu práce v České republice. Popisuje rozdělení a činnost Úřadu práce, státní sociální podporu – nepojistné sociální dávky, které zahrnují výčet dávek státní sociální podpory, rozdělení na testované a netestované dávky, formy podání žádostí a podmínky nároku, vyhodnocení nároků – přiznání, výzvy, přerušení zamítnutí žádostí. Dále zde budou uvedeny zákony, kterými se státní sociální podpora řídí.

Samostatná část je věnována podání nové žádosti o rodičovský příspěvek v rámci Evropské unie (pracovní poměr v jiné členské zemi – Německo) a u běžící žádosti je ukázáno, kdy dochází ke změně příslušnosti k výplatě, o požádání a vyřešení refundace nebo kdy dochází k vyčíslení přeplatku na dávce. Bakalářská práce vysvětlí možnosti čerpání a výplaty rodičovského příspěvku na základě určení primárnosti (stát, který je prvotně příslušný k výplatě dávky) a sekundárnosti (stát, který je příslušný k výplatě případného doplatku), doložení potřebných dokumentů k vyhodnocení dávky a následné správní řízení. Dále vysvětlí postoupení žádosti v Německu a poskytne informace na jaké dávky obdobné rodičovskému příspěvku je v této zemi nárok.

Dotazníkové online šetření se zaměří na budoucí české rodiče a respondenty, kteří aktuálně čerpají rodičovský příspěvek. Zkoumané období šetření se týká roku 2024.

Analytická část využije komparativní metody a metodu deskripce.

Autorka bakalářské práce je zaměstnána na Úřadě práce v Klatovech v oddělení Nepojistné sociální dávky státní sociální podpory jako metodik.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
1906

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Úřad práce České republiky, státní sociální podpora, rodičovský příspěvek, správní řízení, primární stát, sekundární stát, refundace, zákony, Německo

---

Doporučené zdroje informací

KOLDINSKÁ, KRISTINA 2022. Právo sociálního zabezpečení. 1. vydání Praha: Nakladatelství C. H. Beck. 481 s. ISBN: 978-80-7400-902-0

Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 883/2004

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Předběžný termín obhajoby

2024/25 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 03. 10. 2024

prof. Ing. PhDr. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 04. 11. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 05. 02. 2025

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Systém státní sociální podpory se zaměřením na rodičovský příspěvek v souvislosti s EU" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21.2.2025 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Romanovi Svobodovi, Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné připomínky při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mě jakkoliv podporovali při psaní této práce.

Systém státní sociální podpory se zaměřením na rodičovský příspěvek v souvislosti s EU

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá systémem státní sociální podpory se zaměřením na rodičovský příspěvek v souvislosti s EU.

Tato bakalářská práce si klade za cíl popsat úlohu Úřadu práce České republiky, seznámit s oddělením státní sociální podpory a popsání celého postupu při zpracování žádosti o rodičovský příspěvek s prvkem EU. Teoretický základ ohledně dané problematiky byl založen na shromáždění, nastudování zákonů, odborné literatury a relevantních internetových zdrojů. Praktická část práce je věnována podání nové žádosti o rodičovský příspěvek v rámci Evropské unie (pracovní poměr v jiné členské zemi – Německo) a u běžící žádosti je ukázána změna příslušnosti k výplatě, požádání a vyřešení refundace a vzniku přeplatku na dávce. Dotazníkové online šetření se zaměřilo na české rodiče a respondenty, kteří čerpají rodičovský příspěvek. Zkoumané období šetření se týkalo roku 2024. Práce dospěla k závěru, že výše rodičovského příspěvku je v České republice nedostačující a mělo by docházet k pravidelné valorizaci maximální výše. V práci jsou vytvořeny návrhy, týkající se možnosti stanovení výše rodičovského příspěvku.

Klíčová slova:

Úřad práce České republiky, státní sociální podpora, rodičovský příspěvek, správní řízení, primární stát, sekundární stát, refundace, zákony

State social support system focusing on parental allowance in the context of the EU

Abstract

The Bachelor´s thesis deals with the state social support system, focusing on parental allowance in relation to the EU.

This bachelor´s thesis aims to describe the role of the Czech Labour Office, familiarize it with the department of state social support and describe the whole process of processing the application for parental allowance with the EU element. The theoretical basis for the issue was based on assembling, studying laws, scholarly literature and relevant internet sources. The practical part of the work is devoted to the submission of a new application for parental allowance within the European Union (employment relationship in another Member State – German) and the continuing application shows the change of affiliation to the payment, claiming and resolving the refund and the occurrence of the overpayment of the benefit. The survey´s online survey focused on Czech parents and respondents who benefit from parental allowance. The investigation period examined covered 2024. The work concluded that the amount of parental allowance was insufficient in the Czech Republic and there should be regular indexation of the maximum amount. Proposals are made in the work regarding the possibility of determining the amount of parental allowance.

Keywords:

Labour Office of the Czech Republic, state social support, parental allowance, administrative procedure, primary state, secondary state, reimbursement, laws

Obsah

1 Úvod ... 11

2 Cíl práce a metodika ... 12
2.1 Cíl ... 12
2.2 Metodika ... 12

3 Teoretická východiska ... 14
3.1 Úřad práce České republiky ... 14
3.1.1 Vznik Úřadu práce ... 14
3.1.2 Funkce Úřadu práce ... 15
3.2 Státní sociální podpora ... 16
3.2.1 Dávky státní sociální podpory ... 17
3.2.1.1 Testované dávky ... 17
3.2.1.2 Netestované dávky ... 20
3.3 Správní řízení ... 21
3.3.1 Účastníci řízení ... 21
3.3.2 Podání a náležitosti žádosti ... 21
3.3.3 Zahájení řízení, přerušení řízení a zastavení řízení ... 22
3.3.4 Rozhodnutí ... 23
3.3.5 Odvolání ... 25
3.4 Koordinace sociálního zabezpečí na úrovni EU ... 26
3.4.1 Příslušnost k právním předpisům ... 27
3.5 ZBFS ... 30
3.5.1 Druhy rodičovského příspěvku ... 30

4 Vlastní práce ... 32
4.1 Základní principy koordinace sociálního zabezpečení v EU ... 32
4.2 Podání žádosti o RodP v souvislosti s EU ... 33
4.3 Podání žádosti o RodP v ČR a následné postoupení žádosti do Německa ... 34
4.3.1 Podání nové žádosti o rodičovský příspěvek v ČR ... 34
4.3.2 Postoupení a vyhodnocení žádosti v primárním státě ... 35
4.3.3 Vyhodnocení na doplatek v sekundárním státě (ČR) ... 36
4.3.4 Změna příslušnosti k výplatě rodičovského příspěvku a refundace ... 36
4.3.5 Vznik přeplatku ... 37
4.4 Analýza výsledků dotazníkového šetření ... 38
4.4.1 Cíle a metody průzkumu ... 38
4.5 Výsledky dotazníkového šetření ... 40
4.5.1 Věková skupina respondentů ... 40
4.5.2 Rodičovský příspěvek ... 40

4.5.3 Spokojenost s maximální výší RodP ... 41
4.5.4 Hodnocení možnosti volby částky a dávky čerpání RodP ... 42
4.5.5 Pobírání RodP a jeho vliv na finanční situaci rodiny ... 43
4.5.6 Získání informací ohledně RodP ... 44
4.5.7 Připomínky a návrhy, které se týkají RodP ... 45
4.5.8 Myšlenky a návrhy ohledně RodP ... 45
4.5.9 Změna maximální výše RodP ... 46
4.5.10 Jednorázové dočerpání nevyčerpané částky RodP ... 47

5 Shrnutí výsledků a návrhy ... 49
5.1 Rozdíl mezi RodP v ČR a Německem ... 49
5.1.1 Německo ... 49
5.1.2 Česká republika ... 50
5.1.3 Výsledek rozdílu mezi RodP v ČR a Německem ... 50
5.2 Výsledky dotazníkového šetření a doporučení ... 51

6 Závěr ... 53

7 Seznam použitých zdrojů ... 54

8 Seznam tabulek, grafů a zkratek ... 56
8.1 Seznam tabulek ... 56
8.2 Seznam grafů ... 56
8.3 Seznam použitých zkratek ... 56

Internetový odkaz na dotazník ... 57

1 Úvod

Jedním z pilířů současného systému sociálního zabezpečení, vedle sociálního pojištění a sociální pomoci, je také systém státní sociální podpory. Tento systém zahrnuje silný prvek solidarity, který je organizován prostřednictvím státního rozpočtu. Hlavním objektem státní sociální podpory je rodina, jež představuje základní sociální jednotku ve společnosti, v níž se realizují biologické, výchovné, sociální a ekonomické funkce.

V rodině se prolínají individuální zájmy jejích členů se společenskými preferencemi, které se následně odrážejí v oblastech jako je zaměstnanost, úroveň životního standardu, životní styl, ale také ve vzdělávacím a zdravotním systému. Cílem rodinné politiky státu je podpora dobře prosperujících rodin, kterou lze v nejširším slova smyslu definovat jako souhrn praktických opatření zaměřených na posílení rodinné jednotky.

Rodičovský příspěvek je v České republice a Německu regulován odlišnými právními předpisy a má různé parametry. V ČR je rodičovský příspěvek vyplácen na základě zákona o státní sociální podpoře. Je to finanční podpora pro rodiče, kteří se starají o dítě do tří let věku a je stanovena jako celková částka, kterou mohou rodiče čerpat do maximální výše 350 000Kč na jedno dítě a v případě vícečetného porodu 525 000Kč. V Německu existují různé formy rodičovských dávek, mezi kterými je nejznámější Elterngeld a následná dávka Familiengeld.

Autorka bakalářské práce je zaměstnána na Úřadě práce v Klatovech v oddělení Nepojistné sociální dávky státní sociální podpory jako metodik. Hlavní pracovní náplň je zaměřena na kontrolu, vedení správního řízení a schvalování dávek státní sociální podpory např. přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, dávky pěstounské péče a náhradní výživné.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat úlohu Úřadu práce České republiky, charakterizovat oddělení státní sociální podpory, vysvětlit celý postup při zpracování žádosti o rodičovský příspěvek a analyzovat, jak lidem vyhovuje nastavení výše rodičovského příspěvku v ČR, jak si rozvrhují jeho čerpání dle své potřeby a jaký má ekonomický dopad na rodinu pobírání rodičovského příspěvku. Vedlejším cílem bakalářské práce je komparovat rozdíl mezi dávkou rodičovského příspěvku v ČR a v Německu.

2.2 Metodika

Data a informace vycházely ze zákonů, které souvisejí s danou problematikou – zákon o státní sociální podpoře, správní řád, nařízení EU, ale i publikace Právo sociálního zabezpečení. Důležité informace o Úřadu práce České republiky vycházeli z oficiálních internetových stránek Úřadu práce.

První část práce byla zaměřena na strukturu Úřadu práce v České republice. Je zde uvedeno rozdělení a činnost Úřadu práce, státní sociální podpora – nepojistné sociální dávky, ve kterých je zahrnut výčet dávek státní sociální podpory, rozdělení na testované a netostované dávky, formy podání žádostí, podmínky nároku, vyhodnocení nároků – přiznání, výzvy, přerušení a zamítnutí žádostí. Dale jsou zde uvedeny zákony, kterými se státní sociální podpora řídí.

Samostatná část se věnovala podání nové žádosti o rodičovský příspěvek v rámci Evropské unie (pracovní poměr v jiné členské zemi – Německo) a u běžící žádosti je ukázána změna příslušnosti k výplatě výše uvedené dávky, zastavení výplaty do doby rozhodnutí v primárním státě, požádání o vyřešení refundace nebo za jakých podmínek dochází k vyčíslení přeplatku na dávce.

Bakalářská práce vysvětluje možnosti čerpání a výplaty rodičovského příspěvku na základě určení primárnosti (stát, který je prvotně příslušný v výplatě rodičovského

příspěvku) a sekundárnosti (stát, který je příslušný k výplatě případného doplatku rodičovského příspěvku), doložení potřebných dokumentů k vyhodnocení dávky a následné správní řízení. Dále je zde vysvětlena forma postoupení žádosti na styčný úřad, který je kompetentní k vyřizování žádostí v Německu, poskytuje informace o dávkách obdobných rodičovského příspěvku a vyhotovuje rozhodnutí o přiznání, výplatě či zamítnutí žádosti.

Dotazníkové online šetření bylo zaměřeno na české rodiče a respondenty, kteří aktuálně čerpali nebo se chystali čerpat rodičovský příspěvek. Zkoumané období šetření se týkalo roku 2024. Analytická část využila komparativní metody a metodu deskripce.

3 Teoretická východiska

3.1 Úřad práce České republiky

Úřad práce České republiky je správním úřadem s celostátní působností a organizační složkou státu. Byl zřízen dnem 1.4.2011 zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů. Úřad práce ČR je řízen Ministerstvem práce a sociálních věcí, které je jeho nadřízeným správním orgánem.

Struktura Úřadu práce České republiky: (uradprace.cz, 2024)

a) Generální ředitelství - v čele stojí generální ředitel
b) Krajské pobočky - v čele každé krajské pobočky stojí ředitel
c) Pobočka pro hlavní město Prahu
d) Kontaktní pracoviště - jsou součástí krajských poboček, v jejich čele je ředitel nebo vedoucí

Celkově je tedy Úřad práce ČR rozdělen na generální ředitelství, krajské pobočky, pobočku pro hlavní město Prahu a kontaktní pracoviště. Přičemž každá část má svého vedoucího odpovědného za řízení a správu činnosti v daném pracovišti (uradprace.cz, 2024).

3.1.1 Vznik Úřadu práce

V roce 1990 byly v ČR zřízeny Úřady práce jako základní článek služeb zaměstnanosti na základě zákonného opatření č. 306/1990 Sb.. Předtím působnost v oblasti pracovních sil spravovaly okresní národní výbory. Tento krok zajistil institucionální podporu trhu práce až do doby přijetí zákona a zaměstnanosti v roce 1992 (uradprace.cz, 2024).

V roce 1990 existovalo celkem 76 Úřadů práce v ČR, které pokrývaly všechny okresy včetně Prahy. Po vzniku okresu Jeseník byl počet úřadů zvýšen na 77. V roce 2003 bylo 14 úřadů práce pověřeno vedením státní sociální politiky v rámci krajských orgánů územní samosprávy (uradprace.cz, 2024).

V roce 2004 převzaly úřady práce agendu Státní sociální podpory od obcí s rozšířenou působností, s výjimkou Prahy, kde tento převod proběhl až po pěti letech (uradprace.cz, 2024).

V roce 2011 byla provedena zásadní organizační reforma Úřadu práce ČR v souladu se zákonem č. 73/2011 Sb. V rámci této reformy byl vytvořen centralizovaný Úřad práce ČR v čele s generálním ředitelem. Pod ním funguje 14 krajských poboček v jednotlivých krajích, zajišťující nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Kontaktní pracoviště pod krajskými pobočkami se pak starají o zprostředkování pracovních příležitostí a nepojistné sociální dávky (uradprace.cz, 2024).

3.1.2 Funkce Úřadu práce

Úřad práce je veřejná instituce, která má za úkol zajišťovat podporu zaměstnanosti, poskytovat poradenství a informace ohledně trhu práce, provádět evidenci nezaměstnaných osob, spravovat sociální dávky spojené s nezaměstnaností a organizovat rekvalifikační a další programy. Mezi hlavní funkce Úřadu práce patří: (uradprace.cz, 2024)

1. **Poradenství a pomoc při hledání zaměstnání:** Úřad práce poskytuje uchazečům o práci informace, poradenství s podporu při hledání zaměstnání, včetně poradenství ohledně vzdělávání a profesního růstu.
2. **Evidování nezaměstnaných osob:** Úřad práce vede evidenci nezaměstnaných osob a poskytuje jim podporu v podobě sociálních dávek a služeb.
3. **Zprostředkování pracovních příležitostí:** Úřad práce zprostředkovává pracovní příležitosti mezi zaměstnavateli a uchazeči o práci prostřednictvím inzerce a databází pracovních nabídek.
4. **Rekvalifikace a další vzdělávací programy:** Úřad práce pořádá kurzy, školení a rekvalifikační programy pro nezaměstnané osoby s cílem zvýšit jejich zaměstnanost a dovednosti.
5. **Správa sociálních dávek:** Úřad práce poskytuje sociální dávky spojené s nezaměstnaností, jako je podpora v nezaměstnanosti a dále například příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, přídavek na dítě.

Tyto funkce mají za cíl podpořit zaměstnanost, snížit nezaměstnanost a poskytnout lidem nástroje a podporu k nalezení udržení práce (uradprace.cz, 2024).
Úřad práce plní úkoly v těchto oblastech: (uradprace.cz, 2024)

- Zaměstnanosti
- Ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele
- Státní sociální podpory
- Dávek pro osoby se zdravotním pojištěním
- Příspěvku na péči
- Pomoci v hmotné nouzi
- Dávek pěstounské péče
- Náhradního výživného pro nezaopatřené dítě

Vše probíhá v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem o nezaměstnanosti, zákonem o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, zákonem o sociální – právní ochraně dětí, zákonem o státní sociální podpoře, zákonem o poskytování dávek osobám se zdravotním pojištěním a o změně souvisejících zákonů, zákonem o sociálních službách. Dále zákonem o náhradním výživném a zákonem o pomoci v hmotné nouzi (uradprace.cz, 2024).

Úřad práce ČR je přístupovým místem pro zajištění elektronické komunikace v oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti mezi členskými státy Evropské unie (uradprace.cz, 2024).

3.2 Státní sociální podpora

Státní sociální podpora je systém poskytování finančních, materiálních nebo sociálních dávek ze strany určené pro občany, kteří se ocitli v situaci, kdy potřebují pomoc či podporu. Tato podpora se zabývá poskytováním pomoci ve formě sociálních dávek, služeb a dalších opatření, aby bylo zajištěno základní a důstojné existenční minimum pro občany v nouzi.
Státní sociální podpora se zvláště zabývá následujícími oblastmi (uradprace.cz, 2024):

1. **Podpora v nezaměstnanosti**: Poskytování podpory v situaci, kdy osoba ztratí zaměstnání a není schopna zajistit obživu.

2. **Dávky v hmotné nouzi**: Poskytování finančních dávek nebo materiální pomoci pro osoby s nízkými příjmy, aby mohly zajišťovat základní životní potřeby.
3. **Dávky pro osoby se zdravotním postižením**: Poskytování podpory a dávek pro osoby se zdravotním postižením, které jim pomáhají zvládat jejich specifické potřeby a situaci.
4. **Dávky pro seniory**: Poskytování důchodů a dalších dávek pro seniory, aby mohli žít důstojný a bezpečný život v důchodovém věku.
5. **Sociální služby**: Poskytování sociálních služeb jako je domácí péče, opatrovnické služby, služby pro rodinu v tíživé situaci atp.

Státní sociální podpora má za cíl přispět k sociální spravedlnosti, ochraně zranitelných skupin obyvatelstva a prevenci sociálního vyloučení. Je důležitým nástrojem státní politiky zaměřeným na ochranu a podporu těch, kteří potřebují pomoc ve splnění svých základních potřeb (Hůrka a kol., 2023, s.240).

3.2.1 Dávky státní sociální podpory

Státní sociální podpora je systém peněžitých dávek, které mají pomoci především nízkopříjmovým rodinám s nezaopatřenými dětmi. Ze systému se vyplácejí dávky, u nichž vznik nároku závisí na příjmové situaci rodiny a dávky, kde nárok není podmíněn příjmovou nedostatečností. Do první skupiny tzv. testovaných dávek patří přídavek na dítě, porodné a příspěvek na bydlení. A do druhé skupiny tzv. netestovaných dávek náleží rodičovský příspěvek a pohřebné (Čeledová, Čevela, 2019, s.13).

- ***Testované dávky***

Přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné řadíme mezi testované dávky státní sociální podpory. Test se provádí na základě příjmové situace v rodině nebo jednotlivce. Příjem rozhodný pro přiznání některé z testovaných dávek (tzv. rozhodný příjem) se stanoví jako měsíční průměr příjmů rodiny připadajících na rozhodné období, přičemž měsíční průměr příjmu rodiny se stanoví jako součet jednotlivých měsíčních průměrů příjmů oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných (Hůrka a kol., 2023, s.249).

- ***Přídavek na dítě***

Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 3,40. Za rozhodné období se považuje kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

Přídavek na dítě náleží nezaopatřenému dítěti buď v základní výměře, nebo ve zvýšené výměře a výše též závisí na věku dítěte.

Tabulka č. 1: výše přídavku na dítě

Výše přídavku na dítě za kalendářní měsíc		
nezaopatřené dítě	**základní výměra v Kč**	**zvýšená výměra v Kč**
do 6 let	**830**	**1 330**
od 6 do 15 let	**970**	**1 470**
od 15 do 26 let	**1 080**	**1 580**

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat zákona č. 117/1995 Sb., o SSP

Zvýšená výměra přídavku na dítě náleží, pokud některá ze společně posuzovaných osob v každém kalendářním měsíci rozhodného období má příjem: (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře)

- ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů, alespoň ve výši částky životního minima jednotlivce
- ze samostatné činnosti podle zákona o daních z příjmů
- náhradu mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny od 1. do 14. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti
- z dávek nemocenského nebo důchodového pojištění
- z podpory nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikace

- z příspěvku na péči o osobu do 18 let věku
- z rodičovského příspěvku, pokud je poskytován po vyčerpání peněžité pomoci v mateřství

- ***Příspěvek na bydlení***

Hlavním účelem příspěvku na bydlení je pomoc s financováním nákladů, které souvisejí s bydlením pro jednotlivce nebo rodině s nižšími příjmy. Nárok na příspěvek na bydlení vzniká, pokud 30 % příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení, a zároveň těchto 30 % příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem.

Pro stanovení výše příspěvku na bydlení se posuzují příjmy všech společně posuzovaných osob, kteří užívají daný byt a náklady uhrazené v kalendářním čtvrtletí bezprostředně předcházejícímu kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje.

Příspěvek na bydlení vzniká osobám, kteří prokazatelně užívají byt, např. vlastníkovi nemovitosti, ve které se nachází byt, nájemci na základě nájemní smlouvy, osobě, která užívá byt na základě služebnosti celého bytu, pokud je daný byt užíván na základě podnájemní smlouvy (pouze, ale se souhlasem vlastníka bytu). Nárok má též vlastník, který užívá k trvalému bydlení stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci, ale pouze při splnění podmínek dle §24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře.

Náklady na bydlení tvoří nájem, plyn, elektřina, náklady související s užíváním bytu, např. dodávky tepla, voda, osvětlení společných prostorů (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

- ***Porodné***

Nárok na porodné náleží ženě, která porodila své první nebo druhé živé dítě a rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,70. V případě svěření dítěte do trvalé péče nahrazující péči rodičů, vzniká nárok na porodné při převzetí do 1 roku věku dítěte a splnění podmínek, a to že dítě bylo první nebo druhým

dítětem této osoby a že rozhodný příjem v rodině této osoby nepřevyšuje součin částky životního minima a koeficientu 2,70.

Výše porodného činí 13 000Kč na první dítě a 10 000Kč na druhé dítě (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

- ***Netestované dávky***

Mezi netestované dávky státní sociální podpory patří rodičovský příspěvek a pohřebné. Pro vznik nároku na tyto dávky není podstatná příjmová situace rodiny (Hůrka a kol., 2023, s.256).

- ***Rodičovský příspěvek***

Na rodičovský příspěvek vzniká nárok, pokud oprávněná osoba – rodič po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. Pro děti narozené do 31.12.2023 lze čerpat rodičovský příspěvek do 4 let věku dítěte nebo do vyčerpání celkové částky 300 000Kč a u vícerčat do celkové částky 450 000Kč. Pro děti narozené od 1.1.2024 lze čerpat rodičovský příspěvek maximálně do třech let věku dítěte nebo do vyčerpání celkové částky 350 000Kč a u vícerčat do celkové částky 525 000Kč (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

Dále musí být splněna podmínka trvalého pobytu a bydliště na území České republiky, a to jak u oprávněné osoby, tak i u dítěte zakládajícího nárok na rodičovský příspěvek.

Pro stanovení výše dané dávky je rozhodující výše denního vyměřovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenského v souvislosti s porodem.

Pokud zanikl nárok na rodičovský příspěvek z důvodu narození dalšího mladšího dítěte v rodině, nebo z důvodu vzniku nároku na peněžitou pomoc v mateřství na další nejmladší dítě v rodině, vzniká nárok na jednorázovou výplatu částky, která nebyla vyčerpána z celkové částky rodičovského příspěvku, které přestalo být nejmladším dítětem v rodině. Pro výplatu doplatku nevyčerpané dávky musí být splněna tato podmínka: (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře)

- Alespoň jednomu z rodičů lze k datu narození mladšího dítěte stanovit denní vyměřovací základ nebo některý z rodičů je k tomuto datu osobou, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu samostatně výdělečně činnou

- ***Pohřebné***

Nárok na pohřebné vzniká osobě, která vypravila pohřeb: (Duková, Duka, Kohoutová, 2013, s.108)

- dítěti, které ke dni smrti bylo nezaopatřeným dítětem
- osobě, která ke dni smrti byla rodičem nezaopatřeného dítěte
- plodu po potratu nebo plodu po umělém přerušení těhotenství v případě, že bylo provedeno ze zdravotních důvodů.

Pohřebné se vyplácí jednorázově a výše pohřebného činí 5 000Kč (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

3.3 Správní řízení

Řízení ve věcech státní sociální podpory je upraveno zákonem 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře za podpůrného použití správního řádu (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

3.3.1 Účastníci řízení

Účastníky v řízení o dávku podle zákona o státní sociální podpoře jsou: (Zákon 500/2004 Sb., správní řád)

- oprávněná osoba
- příjemce dávky
- osoba společně posuzovaná
- fyzická nebo právnická osoba, jde-li o rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce

3.3.2 Podání a náležitosti žádosti

Žádost se podává na předepsaném formuláři a musí splňovat všechny předepsané náležitosti: (Zákon 500/2004 Sb., správní řád)

- identifikace osoby
- trvalá adresa, popřípadě adresa pro doručování
- způsob výplaty dávky (poštovní poukázka, číslo účtu)
- doklad o výši příjmů oprávněné osoby a společně posuzovaných osob – u testovaných dávek
- skutečnost prokazující nezaopatřenost dítěte
- doklad o užívání bytu na základě nájemní smlouvy nebo na základě vlastnictví nemovitosti

Podání žádosti lze uskutečnit osobně na přepážce, podáním na podatelnu Úřadu práce, zaslání prostřednictvím České pošty, elektronicky přes aplikaci Jenda, datovou schránkou (Zákon 500/2004 Sb. správní řád).

3.3.3 Zahájení řízení, přerušení řízení, zastavení řízení

- ***Zahájení řízení***

Zahájení řízení o přiznání dávky je zahájeno dnem, kdy písemná žádost byla podána nebo došla na věcně a místně příslušnou krajskou pobočku Úřadu práce na Ministerstvem práce a sociálních věcí. Lze ji podat nejdříve 60 dnů přede dnem, od kterého oprávněná osoba o dávku státní sociální podpory žádá (Šámalová, Vojtíšek, 2021, s.264).

- ***Přerušení řízení***

Pokud žádost nemá předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, má možnost žadatel nedostatky odstranit na místě nebo je následně vyzván k jejich odstranění. K odstranění nedostatků je žadateli zaslána výzva, kde je uvedeno, které náležitosti je nutno

opravit nebo doložit chybějící podklady pro správné vyhodnocení dávky. Ve výzvě je poskytnuta přiměřena lhůta a poučení o následcích, pokud nedostatky v této lhůtě nebudou odstraněny. Současně se s výzvou zasílá i přerušení řízení (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

Po dobu přerušení řízení činí správní orgán a účastnící řízení úkony, které směřují k odstranění nedostatků podání. Správní orgán pokračuje v řízení, jakmile jsou doloženy všechny chybějící podklady, pokud uplyne lhůta určená správním orgánem nebo na požádání účastníka, který požádal o přerušení. O pokračování řízení je účastník vyrozuměn oznámením o pokračování řízení (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

- ***Zastavení řízení***

Řízení o žádosti správní orgán zastaví usnesením, jestliže: (Zákon 500/2004 Sb., správní řád)

a) žadatel vzal svou žádost zpět
b) žadatel v určené lhůtě neodstranil podstatné vady žádosti, které bránily v pokračování řízení
c) žadatel ve stanovené lhůtě nezaplatil správní poplatek
d) žádost se stala zjevně bezpředmětnou
e) žadatel zemřel

3.3.4 Rozhodnutí

Rozhodnutím správní orgán v určité věci zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti žadatele nebo prohlašuje, že daná osoba práva nebo povinnosti má či nemá. Rozhodnutí se vyhotovuje v písemné formě.

Písemné rozhodnutí je vydáváno pokud: (Šámalová, Vojtíšek, 2021, s.266)

a) dávka nebyla přiznána vůbec nebo v požadovaném rozsahu
b) dávka byla odejmuta
c) výplata dávky byla zastavena

d) jde o přeplatek na dávce
e) přichází v úvahu více oprávněných osob a krajská pobočka Úřadu práce rozhoduje o tom, komu se bude dávka vyplácet
f) se rozhoduje o prominutí podmínky trvalého pobytu
g) jde o zamítnutí volby nároku rodiče na rodičovský příspěvek

Pokud Úřad práce rozhoduje o dávce v případech, kdy se nevydává rozhodnutí, je povinna žadateli doručit písemné oznámení o dávce a její výši. Písemné oznámení o dávce se nedoručuje do vlastních rukou (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

Proti oznámení o dávce lze uplatnit námitku do 15 dnů ode dne výplaty tj.

f) první splátky dávky po jejím přiznání nebo ode dne výplaty dávky
g) první splátky rodičovského příspěvku po změně jeho výše
h) zbývající částky rodičovského příspěvku spolu s částkou náležející za předcházející kalendářní měsíc dle § 30 odst. 6
i) zbývající částky rodičovského příspěvku dle §30a odst. 1

Námitky jsou podávány písemně u příslušné krajské pobočky Úřadu práce, která dávku přiznala. Krajská pobočka Úřadu práce vydá do 30 dnů ode dne, kdy jí námitka došla, rozhodnutí o dávce. K námitkám, které byly podány opožděně, se nepřihlíží (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

Oznámení není doručeno, pokud dochází ke změně dávky u nezaopatřeného dítěte z důvodu dosažení věku stanoveného pro používání vyšší částky životního minima. O zvýšení či snížení přídavku na dítě je proveden pouze záznam, který je založen do spisu (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

Při vyhotovení oznámení a dalších písemností s použitím automatizované výpočetní techniky mohou být tato oznámení a další písemnosti vydány s předtištěným razítkem úřadu a s předtištěným razítkem úřadu a s předtištěným jménem, příjmením a funkcí oprávněné osoby (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře).

- ***Náležitosti rozhodnutí***

Rozhodnutí obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníka. Ve výrokové části je uváděn předmět řízení, právní ustanovení, podle kterého bylo rozhodováno a dále účastnící řízení. V odůvodnění se uvádějí důvody výroku rozhodnutí, podklady pro jeho vydání a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí. V poučení se uvádí, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého správního orgánu se odvolání podává (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

3.3.5 Odvolání

Účastník může proti rozhodnutí podat odvolání, pokud zákon nestanoví jinak. Právo na odvolání nepřísluší, pokud se účastník vzdal práva na odvolání, a to písemně nebo ústně do protokolu. Pokud odvolatel vzal podané odvolání zpět, nemůže je podat znovu (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí nebo jednotlivý výrok. Musí obsahovat údaje o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá, v čem je spatřován rozpor. Neuvede-li odvolatel v jakém rozsahu rozhodnutí napadá, platí, že se jedná o zrušení celého rozhodnutí.
Odvolací lhůta činí 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Odvolání lze podat po vydání rozhodnutí. Bylo-li odvolání podáno před oznámením rozhodnutí odvolateli, platí že bylo podáno v první den odvolací lhůty (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

Odvolání je podáváno u správního orgánu, které rozhodnutí vydal. Správní orgán může dané rozhodnutí zrušit nebo změnit, pokud tím plně vyhoví odvolání a nemůže tím být způsobena újma žádnému z účastníků. Nelze-li takto učinit, je odvolání předáno odvolacímu správnímu orgánu do 30 dnů ode dne doručení odvolání. V případě nepřípustného nebo opožděného odvolání je spis předán odvolacímu správnímu orgánu do 10 dnů (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

Odvolací správní orgán přezkoumá napadané rozhodnutí a řízení. Jestliže odvolací orgán dojde k závěru, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy nebo je nesprávné tak: (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

a) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví
b) napadené rozhodnutí nebo jeho část vrátí k novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal
c) napadené rozhodnutí nebo jeho část změní

Opožděné nebo nepřípustné odvolání odvolací správní orgán zamítne. Rozhodnutí, které nabylo právní moc, následně zkoumá, zda nejsou dány předpoklady pro přezkoumání rozhodnutí v přezkumném řízení, pro obnovu řízení nebo vydání nového rozhodnutí (Zákon 500/2004 Sb., správní řád).

3.4 Koordinace sociálního zabezpečení na úrovni EU

Práva občanů v oblasti sociálního zabezpečení při pobytu v Evropě chrání společná pravidla, která jsou stanovena Evropskou Unií. Evropská pravidla koordinace sociálního zabezpečení nenahrazují vnitrostátní systémy. Členské země EU se samy podílejí na rozhodnutí, kdo dle platných právních předpisů bude pojištěn, jaké dávky budou vypláceny a za jakých podmínek.

Daná pravidla platí: (ec.europa.eu, 2024)

a) pro státní příslušníky členských států EU, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska
b) pro osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky, kteří mají a splňují bydliště v některém z členských států EU a jsou pojištěni v některé z uvedených zemí, a to také platí pro jejich rodinné příslušníky
c) pro státní příslušníky nečlenských zemí, kteří legálně pobývají na území EU, a to i pro jejich rodinné příslušníky

3.4.1 Příslušnost k právním předpisům

Cílem této kapitoly je poskytnout náhled na problematiku kompetence členských států v oblasti výplaty rodinných dávek. Tato část je obsáhlá a správné určení příslušnosti kompetentního státu k výplatě rodinných dávek je klíčovým krokem. Často se totiž stává, že existuje více států, které by mohly být odpovědné za poskytnutí rodinné dávky, což vede k překrývání nároků na rodinné dávky ze systému dvou či více států. V průběhu používání koordinačních pravidel se tak vyvinul komplexní systém pravidel a možností řešení této problematiky.

Úkolem rodinných dávek je pokrytí nákladů, které vznikají v souvislosti s existencí rodiny a s výchovou dětí. Těmito náklady může být například snížená schopnost vykonávání výdělečné činnosti osob, které pečují o dítě, ale i náklady spojené s narozením dítěte. Tyto dávky nejsou poskytovány na základě situace pracovníka, ale rodiny a nezaopatřených dětí. Koordinace této oblasti byla nezbytná z důvodu rozdílných sociálních a demografických podmínek v jednotlivých státech, což se v projevuje v rozdílnosti definic jednotlivých dávek, včetně podmínek vzniku nároku na ně (Koldinská, K, 2022, s.107).

Ve vztahu k zemím Evropské unie se od 1.5.2010 aplikují pravidla uvedená v koordinačních nařízeních (ES) č. 883/2004 a č. 987/2009, tj.:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004).

Obecně se příslušnost k právním předpisům určuje podle pravidla **lex loci laboris**, neboli podle **místa výkonu práce**. Podle této zásady se na osobu, která vykonává samostatné výdělečnou činnost nebo je zaměstnána na území jiného členského státu, použijí se právní předpisy této země, bez ohledu na její bydliště nebo v jaké měně je dané osobě vyplácena mzda, či kde odvádí daně. Tato daná osoba může žádat v této zemi o dávky i tehdy, stanoví-li vnitrostátní právní předpisy podmínku bydliště na jejím území. Cílem tohoto pravidla je především rovné postavení pracovníků jednoho zaměstnavatele, a to jak domácích, tak i

migrujících, aby podléhali stejným pravidlům daného sociálního systému, čímž na jedné straně také brání sociálnímu dumpingu. Z tohoto principu existují také některé výjimky, jimiž jsou kupříkladu vyslaní pracovníci, kteří jsou vysláni na předem omezenou dobu, státní úředníci, ale také posádky lodí a diplomati (cssz.cz, 2024).

Příslušnost je upravena:

1. Příslušnost k právním předpisům pouze jednoho členského státu EU odpovídá čl. 11 odst. 1 Nařízení č. 883/2004.
2. Příslušnost k právním předpisům více než jednoho členského státu EU odpovídá čl. 68 Nařízení č. 883/2004 a čl. 60 Nařízení č. 987/2009.
3. Příslušnost k právním předpisům ve dvou členských státech EU a bydliště dítěte ve třetím členském státě EU odpovídá čl. 58 Nařízení č. 987/2009 (nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009).

1. Příslušnost dle čl. 11 odst. 1 Nařízení č. 883/2004

a) Oba rodiče jsou výdělečně činní v ČR, ale bydliště rodičů a dítěte je v jiném členském státě EU
b) Jeden z rodičů má výdělečnou činnost v ČR, druhý je ekonomicky neaktivní, na minimálně jednoho z rodičů se vztahují právní předpisy EU (např. občan jiného členského státu EU, občan třetího státu migrující v rámci EU krytý Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1231/2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti), bydliště rodičů a dítěte je v ČR
c) Ani jeden z rodičů nemá žádnou výdělečnou činnost, ani nepobírá důchodové dávky z jiného členského státu EU, na minimálně jednoho z rodičů se vztahují právní předpisy EU a bydliště rodičů a dítěte je v ČR

Jediným příslušným státem k výplatě rodinných dávek je Úřad práce České republiky (nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004).

2. *Příslušnost dle čl. 68 odst. 1 a 2 Nařízení č. 883/2004 a čl. 60 Nařízení č. 987/2009*

a) Jeden rodič je výdělečně činný v ČR, druhý rodič pobírá dávky důchodového pojištění z jiného členského státu
b) Jeden rodič je výdělečně činný v ČR, druhý rodič nemá žádnou výdělečnou činnost, ani nepobírá důchodové dávky z jiného členského státu EU, bydliště rodičů a dítěte je v jiném členském státě EU
c) Jeden rodič pobírá dávky důchodového pojištění z ČR, druhý rodič nemá žádnou výdělečnou činnost, ani nepobírá důchodové dávky z jiného členského státu EU, bydliště rodičů a dítěte je v jiném členském státě EU
d) Oba rodiče jsou výdělečně činní, jeden v ČR a druhý v jiném členském státě EU a bydliště dítěte je v ČR
e) Oba rodiče pobírají dávky důchodového pojištění, jeden v ČR a druhý v jiném členském státě EU a bydliště dítěte je v ČR

Primárně příslušný k výplatě rodinných dávek je Úřad práce České republiky a sekundárně je příslušná k výplatě případného vyrovnávacího doplatku instituce druhého členského státu EU (nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004).

3. *Příslušnost dle čl. 58 Nařízení č. 987/2009*

Oba rodiče jsou výdělečně činný každý v jiném členském státě EU a bydliště dítěte je ve třetím státě EU, v tomto případě nelze určit pořadí přednosti podle místa bydliště dětí. Oba státy ekonomické aktivity jsou příslušné k výplatě dávek pro děti, které nemají bydliště na jeho území.

Příslušná instituce členského státu EU, jehož právní předpisy stanoví nejvyšší úroveň dávek, poskytne dávku v této plné výši a příslušná instituce druhého členského státu EU jí uhradí polovinu této částky (nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009).

Rodinný příslušníci bydlící v jiném členském státě

Dle článku 67 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení má osoba nárok na rodinné dávky v souladu s právními předpisy příslušného státu, včetně dávek pro rodinné příslušníky, kteří bydlí v jiném členském státě, jako by bydleli v příslušném členském státě. Důchodce však má nárok na rodinné dávky v souladu s právními předpisy členského státu příslušného pro poskytování jeho důchodu (europa.eu, 2024).

3.5 ZBFS

Zentrum Bayern Familien und Soziales (ZBFS) nebo-li Bavorské rodinné a sociální centrum je ústřední státní orgán pro sociální služby v rámci bavorského ministerstva sociálních věcí. ZBFS je orgán, který je odpovědný za rodičovský příspěvek v Bavorsku (zbfs.bayern.de, 2024)

3.5.1 Druhy rodičovského příspěvku

Druhy rodičovského příspěvku: (zbfs.bayern.de, 2024)

- ***Základní rodičovský příspěvek***

Základní rodičovský příspěvek lze pobírat do dvanáctého měsíce života dítěte. Minimální výše činní 300 Eur měsíčně, na kterou mají nárok rodiče, kteří před narozením dítěte byli nezaměstnáni nebo bez příjmu. Pokud je v posuzovaném období před narozením dítěte výdělečný příjem, lze vypočítat základní rodičovský příspěvek až do výše 1 800 Eur.
.

- ***Rodičovský příspěvek Plus***

Rodičovský příspěvek Plus prodlužuje čerpání rodičovského příspěvku až na dvojnásobek délky. Minimální výše činní 150 Eur měsíčně a maximální výše je až 900 Eur.

- ***Bavorský rodinný příspěvek***

Bavorský svobodný stát poskytuje rodičům za každé dítě v druhém a třetím roce života, tj. od 13. až do 36. měsíce života 250 Eur měsíčně. Od třetího dítěte částka činí 300 Eur měsíčně. Jedná se o dávku pro všechny rodiny, která není závislá na příjmu nebo zaměstnanosti. Rodiče v Bavorsku mohou pobírat tento rodinný příspěvek i když dítě navštěvuje školku.

4 Vlastní práce

Tato část práce je věnována kompletnímu podání nové žádosti o rodičovský příspěvek v rámci Evropské unie, konkrétně Česká republika a Německo a u běžící žádosti je ukázána změna příslušnosti k výplatě výše uvedené dávky, přerušení řízení nebo zastavení výplaty do doby rozhodnutí v primárním státě, požádání o vyřešení refundace nebo k případnému vyčíslení přeplatku.

Je zde vysvětleno možnost čerpání a výplaty rodičovského příspěvku na základě určení primární či sekundární příslušnosti k výplatě rodičovského příspěvku, doložení potřebných dokumentů k vyhodnocení dávky a následné správní řízení. Dále postoupení žádosti na styčný úřad, který je kompetentní k vyřizování žádostí v Německu.

Dotazníkové online šetření je zaměřeno na rodiče a respondenty, kteří aktuálně čerpali nebo se chystali čerpat rodičovský příspěvek. Zkoumané období šetření je za rok 2024.

4.1 Základní principy koordinace sociálního zabezpečení v EU

Základní principy jsou definovány v některých ustanoveních nařízení č. 883/2004, koordinaci jako takovou ovládají, respektive určují její fungování a rovněž představují její koncepci. V rámci této koordinace platí následující zásady: (Koldinská a kol., 2020, s.370)

1. **Princip "jednoho státu"**: Osoba má právo žádat o dávky v zemi, kde pracuje, nebo v zemi, kde má bydliště. Záleží na tom, kde byla osoba pojištěna a kde splňuje podmínky pro získání dávek.

2. **Sčítání dob pojištění**: Časy pojištění v různých členských státech se mohou sčítat, aby bylo možné splnit podmínky pro získání dávek.

3. **Nárok na dávky**: Každý členský stát má své vlastní podmínky pro přiznání rodičovského příspěvku, a proto se mohou lišit. Například výše dávky, délka jejího pobírání nebo další podmínky se mohou v různých zemích lišit.

4. **Přenositelnost dávek**: V některých případech je možné, aby si rodiče vzali rodičovský příspěvek s sebou, když se přestěhují do jiného členského státu. To závisí na konkrétních pravidlech dané země.

5. **Informace a poradenství**: Je důležité, aby si jednotlivci ověřili specifické podmínky a možnosti ve svém státě a případně se obrátili na příslušné orgány nebo poradenské služby, které se zabývají sociálním zabezpečením.

Tyto principy, které vyplývají z nařízení, zajišťují bezkonfliktní aplikaci koordinace. Jedná se o záruku, že každému migrujícímu pracovníkovi v rámci EU bude zajištěna jeho sociální ochrana stejně, jako kdyby za prací nemigroval, ale pracoval ve svém státě bydliště (Koldinská a kol., 2020, s.370).

Princip rovného zacházení znamená, že migrující osoby, na které se toto nařízení vztahuje, mají nárok na stejné dávky a mají dle právních předpisů členského státu stejné povinnosti jako jeho státní příslušníci, dále podléhají stejným povinnostem a mají prospěch ze stejných dávek jako státní příslušníci tohoto státu (Koldinská a kol., 2020, s.371).

4.2 Podání žádosti o RodP v souvislosti s EU

Podání žádosti o rodičovský příspěvek v souvislosti s EU je důležitým tématem, které se dotýká mnoha rodin. Zejména jsou to rodiny, které se přestěhovaly do jiné země EU, plánují pobyt v zahraničí nebo přeshraniční pracovníci. Rodičovský příspěvek je finanční podpora pro rodiče pečující o malé děti, a jeho podmínky se mohou lišit v závislosti na zemi (Koldinská a kol., 2020, s.274).

Evropská unie se snaží podporovat rovnost příležitostí a sociální ochranu pro rodiny. Rodičovský příspěvek spadá pod legislativu o sociálním zabezpečení, která se řídí pravidly EU. Důležité je, aby občané EU měli právo na rodičovský příspěvek v té zemi, kde jsou zaměstnáni nebo kde mají trvalý pobyt. Obecně platí, že většina zemí vyžaduje, aby rodič měl určitou dobu pojištění nebo aby byl zaměstnán. Dále se může zohlednit příjem rodiny a další faktory (Koldinská a kol., 2020, s.274).

4.3 Podání žádosti o RodP v ČR a následné postoupení žádosti do Německa

Pokud se rodiče nacházejí v situaci, kdy jeden z nich je nevýdělečně činný (nemá zachován pracovní poměr, podnikání, dohodu o pracovní činnosti), druhý pracuje v Německu a skutečný pobyt rodiny je v České republice, mohou vzniknout komplikace ohledně koordinace dávek.

4.3.1 Podání nové žádosti o RodP v ČR

V ČR se RodP žádá na místně příslušném úřadu práce a to po narození dítěte nebo po vyčerpání peněžité pomoci v mateřství. Žádost je podávána na předepsaném formuláři, a to osobně na ÚP, přes podatelnu ÚP ČR, zasláním poštou, prostřednictvím datové schránky nebo elektronicky využitím aplikace Jenda. K žádosti je nutné doložit potřebné dokumenty, jako občanský průkaz žadatele, rodný list dítěte, potvrzené pracovní poměry od zaměstnavatele rodičů nebo jejich prohlášení, že nevykonávají žádnou výdělečnou činnost. Dále vyplněný formulář – doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplácení dávek v rámci EU a dotazník, který prokazuje skutečné bydliště žadatelů. Tyto dokumenty jsou potřebné pro správné vyhodnocení dávky.

Po zadání žádosti a všech příloh dochází k vyhodnocení dávky RodP. Na základě doložených dokladů (jeden z rodičů je bez výdělečně činnosti v ČR, druhý rodič má pracovní poměr v Německu a bydliště celé rodiny je v ČR) je zjištěno, že ČR není primárním státem k výplatě rodičovského příspěvku, ale je sekundárním státem k výplatě případného doplatku při splnění všech zákonných podmínek.

Příslušnost k právním předpisům více než jednoho členského státu EU je vyhodnoceno dle čl. 68 Nařízení č. 883/2004 a čl. 60 Nařízení č. 987/2009. Klientovi je zaslána výzva, kde je vyzván k podání žádosti v primárním státě a k doložení rozhodnutí o přiznání a výplatě dávek obdobných rodičovskému příspěvku z primárního státu, a to z Německa. Jedná se o dávky Elterngeld, Familiengeld a otcovská dávka – Elternzeit. Na

doložení dokladů úřad stanovuje lhůtu dodání dva měsíce. Před koncem stanovené lhůty lze požádat o její prodloužení. S výzvou je zároveň zasláno přerušení řízení.

4.3.2 Postoupení a vyhodnocení žádosti v primárním státě

Následně dochází k postoupení žádosti do primárního státu – Německo. Daná komunikace je realizovaná prostřednictvím elektronického podání pomocí EESSI (European Electronic Social Security Information), v překladu Evropské elektronické informace o sociálním zabezpečení. Tento systém byl vytvořen za účelem zjednodušení a zefektivnění výměny informací mezi členskými státy Evropské unie v oblasti sociálního zabezpečení, což usnadňuje občanům, kteří se stěhují nebo pracují v jiných zemích EU, přístup k potřebným informacím a službám (commission.europa.eu, 2025).

V aplikaci EESSI je vytvořen SED F001, kde je uveden žadatel o dávku, osoby společně posuzované, datum podání žádosti v České republice, datum od kdy je požadován nárok na dávku RodP, údaje o pracovních poměrech a skutečném bydlišti. Po vyplnění a nahrátí potřebných příloh (např. žádost podaná v ČR, pracovní poměry) je SED F001 zaslán do styčného místa, který vyřizuje dané dávky. Jedná se o ZBFS, který je odpovědný za rodičovský příspěvek v Bavorsku. Následně dochází k vyzvání klienta k podání žádosti a potřebných dokumentů z primárního státu. Po doložení žádosti dochází k vyhodnocení dávky a vytvoření rozhodnutí o přiznání a výplatě dávky v primárním státě.

Do dvanáctého měsíce života je nárok na dávku Elterngeld, což je základní rodičovský příspěvek. Pro žadatele o dávku, kterému nevznikl nárok na denní vyměřovací základ a peněžitou pomoc v mateřství vzniká nárok na 300 Eur za měsíc života dítěte. Od 13. do 36. měsíce života vzniká nárok na Bavorský rodinný příspěvek (Bayerisches Familiengeld) a to pro první a druhé dítě 250 Eur a počínaje třetím dítětem 300 Eur. Otec dítěte má možnost čerpat otcovskou dovolenou (Elternzeit) a to po dobu dvou měsíců. Výše dávky je vypočtena dle výše příjmů (zbfs.bayern.de, 2025).

Primární stát (Německo) zašle odpověď do sekundárního státu (ČR) pomocí SED F002, kde je i přiloženo rozhodnutí o přiznání a výplatě dávek, na které vznikl nárok.

Rozhodnutí o přiznání a výplatě dávek obdobných rodičovskému příspěvku je zaslán i klientům.

4.3.3 Vyhodnocení nároku na doplatek v sekundárním státě (ČR)

Po přijetí odpovědi z primárního státu, dochází k obnovení řízení a k zadání částek, které jsou vypláceny v primárním státě. Na základě těchto skutečností se dávka rodičovský příspěvek v sekundárním státě přehodnotí a pokud vnikne nárok na doplatek, je vyplácen.

Na doplatek vzniká nárok, pokud v sekundárním státě (ČR) je klientem stanovena měsíční výše dávky vyšší, než je přiznaná částka v primárním státě (Německo) a není vyčerpaná maximální výše dávky v České republice, což od 1.1.2024 je částka 350 000Kč a dítě nedovršilo věku tří let. U dětí narozených do 31.12.2023 se jedná o celkovou částku 300 000Kč nebo rozložení dávky do 4 let věku dítěte.

V ČR je vydáno rozhodnutí o přiznání doplatku, kde je uvedena měsíční částka stanovena klientem a dále částka, na kterou vznikl nárok v primárním státě. Rozdíl mezi žadatelem stanovenou částkou v sekundárním státě a přiznanou částkou v primárním státě je doplatek, na který vznikl nárok.

Pokud primární stát nepřizná dávky obdobné rodičovskému příspěvku, např. z důvodu, že klient nespolupracoval, nedoložil potřebné dokumenty, tak sekundární stát (ČR) vyzve primární stát (Německo) k doložení potvrzení o výši dávky, které by byly vyplaceny při vzniku nároku na dávky. Od celkové částky 350 000Kč v sekundárním státě je odečtena celková částka, která by byla vyplacena v primárním státě a rozdíl je případný doplatek. V případě, kdy primární stát danou informaci nedoloží, vzniká v sekundárním státě nárok na rodičovský příspěvek v maximální výši.

4.3.4 Změna příslušnosti k výplatě RodP a refundace

U rodičovského příspěvku, který byl přiznán a je pravidelně vyplácen, může nastat následující skutečnost. Žadatel se dostavil na pobočku Úřadu práce a doložil nové skutečnosti, které se týkají změny pracovních poměrů. Jeden z rodičů není pracovně aktivní,

nemá zachován pracovní poměr a druhý rodič doložil potvrzení o pracovním poměru v Německu. Pracovní poměr v Německu byl zahájen např. dne 1.5.2024 a dané potvrzení o pracovním poměru v Německu bylo doloženo dne 18.7.2024. Z podkladů bylo zjištěno, že od 1.5.2024 došlo ke změně primárnosti k výplatě rodičovského příspěvku a Česká republika se stala od 1.5.2024 sekundárním státem, ačkoliv dávka byla vyplacena jako primární stát.

Na základě těchto skutečností dochází k zastavení výplaty rodičovského příspěvku v České republice do doby přiznání a výplaty dávky v primárním státě (Německo) a vyřešení refundace. Vyplacené dávky za období od 1.5.2024 do 30.6.2024 budou požadovány na primárním státě – refundace.

V aplikaci EESSI je vytvořen SED F001, kde je uveden žadatel o dávku, osoby společně posuzované, datum podání žádosti v České republice, datum změny primárnosti na dávku RodP, údaje o pracovních poměrech a skutečném bydlišti. Dále se zadá období, za které je požadována refundace a celková částka refundované částky. Po vyplnění a zadání potřebných příloh (např. žádost podaná v ČR, pracovní poměry) je SED F001 zaslán ke kontrole na Generální ředitelství v Praze a poté postoupen do styčného místa, který vyřizuje dané dávky (ZBFS).

Po zaslání rozhodnutí o přiznání a výplatě dávek rodičovského příspěvku z primárního státu (Německo) a vyřešení refundace se obnovuje řízení a dochází k zadání vyplacených dávek z primárního státu a vyhotovení rozhodnutí o přiznání doplatku v sekundárním státu. Refundovaná částka z primárního státu je vrácena do státního rozpočtu sekundárního státu.

4.3.5 Vznik přeplatku

Přeplatek na dávce rodičovského příspěvku může vzniknout v situaci, kdy je rodičovský příspěvek vyplácen jak v České republice, tak v Německu. Důvodem vzniku přeplatku může být dvojí vyplácení dávek na stejného dítěte, což je v rozporu s legislativou obou zemí.

Pokud rodič pobírá rodičovský příspěvek v ČR a zároveň se mu vyplácí obdobná dávka v Německu, je důležité si uvědomit, že obě země mohou mít odlišné podmínky a pravidla pro poskytování těchto dávek.

Aby nedošlo ke dvojímu vyplácení dávky rodičovský příspěvek, je vhodné:

- **Informovat se o pravidlech**:

Zjistit, jaké jsou podmínky pro pobírání rodičovského příspěvku v obou zemích, včetně toho, zda je možné pobírat dávky z obou států současně.

- **Oznámit změny**:

Pokud se situace změní (např. pokud začne být rodičovský příspěvek vyplácen v jiné zemi), je důležité to oznámit příslušnému úřadu v obou zemích.

- **Vrátit přeplatek**:

Pokud dojde k přeplatku, je obvyklé, že úřad v příslušné zemi vyžaduje jeho vrácení. Je dobré se informovat o postupu, jakým způsobem přeplatek vrátit.

- **Konzultace s odborníky**:

V případě pochybností je vhodné obrátit se na odborníky, jako jsou právníci nebo poradci specializující se na sociální zabezpečení, kteří mohou poskytnout konkrétní rady a informace.

4.4 Analýza výsledků dotazníkového šetření

V této kapitole jsou uvedeny výsledky vlastního online dotazníkového šetření, zaměřeného na problematiku pobírání, výše rodičovského příspěvku a ekonomický dopad na rodinu.

4.4.1 Cíle a metody průzkumu

Cílem průzkumu je zjistit názory, vlastní zkušenosti a ekonomické dopady respondentů, které nastaly při nástupu na rodičovský příspěvek a změně finanční situace rodiny.

Prvním krokem v přípravě průzkumu bylo sestavení dotazníku. Vzor dotazníku je na níže uvedeném odkazu nebo je možno použít QR kód. Obsahuje uzavřené a otevřené otázky. Online dotazník byl vytvořen pomocí platformy na tvorbu dotazníků Survio. Tato platforma efektivně pomáhá jednoduše připravit průzkum, sbírat odpovědi a analyzovat nasbíraná data.

Druhým krokem bylo získání kontaktů potencionálních respondentů. K tomuto účelu byly rozeslány e-mailové pozvánky a QR kódy. Průzkum byl zaměřen na respondenty a české rodiče, kteří aktuálně čerpali nebo se chystali čerpat rodičovský příspěvek.

Bylo zjištěno, že online dotazník navštívilo 170 respondentů. 93 respondentů dotazník pouze navštívilo a 74 respondentů dotazník vyplnilo a zaslalo. Úspěšnost vyplnění tvoří 44%. Přímý odkaz využilo 70 respondentů a 4 respondenti dotazník navštívilo pomocí QR kódu.

Graf č.1 Návratnost dotazníkových odpovědí

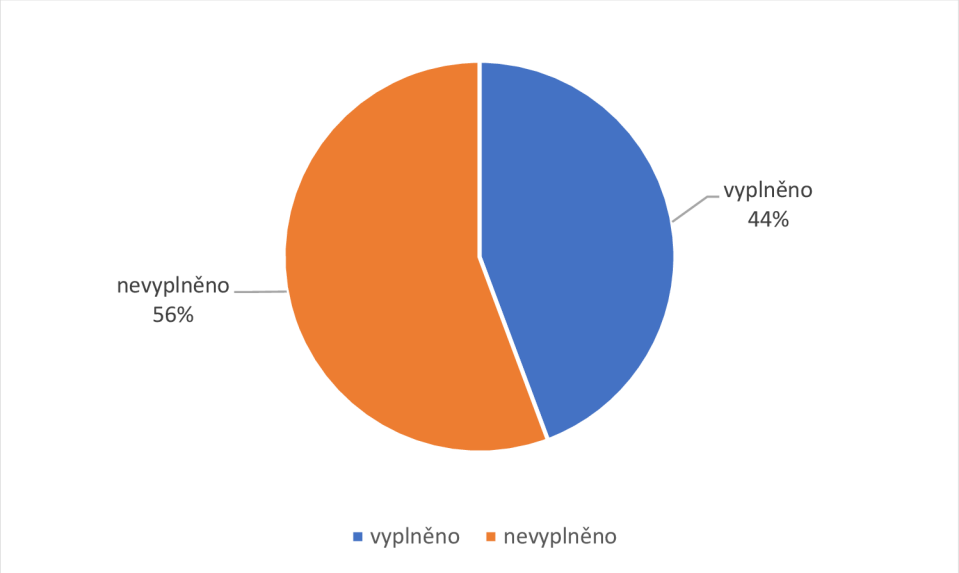

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

Celkem bylo k analýze použito 74 vyplněných dotazníků. Všechna data jsou prezentována pomocí jednotlivých grafů. Jsou uvedeny relativní četnosti odpovědí.

4.5 Výsledky dotazníkového šetření

Pro účely vyhodnocení dotazníku s názvem Rodičovský příspěvek bylo připraveno 10 otázek. Otázky se týkají např. možnosti volby délky a částky rodičovského příspěvku, vlivu na ekonomickou situaci rodiny, možnosti dočerpání rodičovského příspěvku při narození mladšího dítěte, získání informací a možnosti zvyšování maximální výše rodičovského příspěvku. Jednotlivé otázky a odpovědi jsou okomentovány.

4.5.1 Věková skupina respondentů

Věková skupina respondentů byla rozdělena na kategorii do 25 let, od 26 let do 30 let, od 31 let do 35 let, od 36 let do 40 let a od 41 let.

Jak je zřejmé z grafu č. 2, nejvíce odpovědí bylo získáno v kategorii od 36 let do 40 let. Nejméně odpovědí bylo zasláno od respondentů do 25 let.

Graf č.2 Věková skupina respondentů

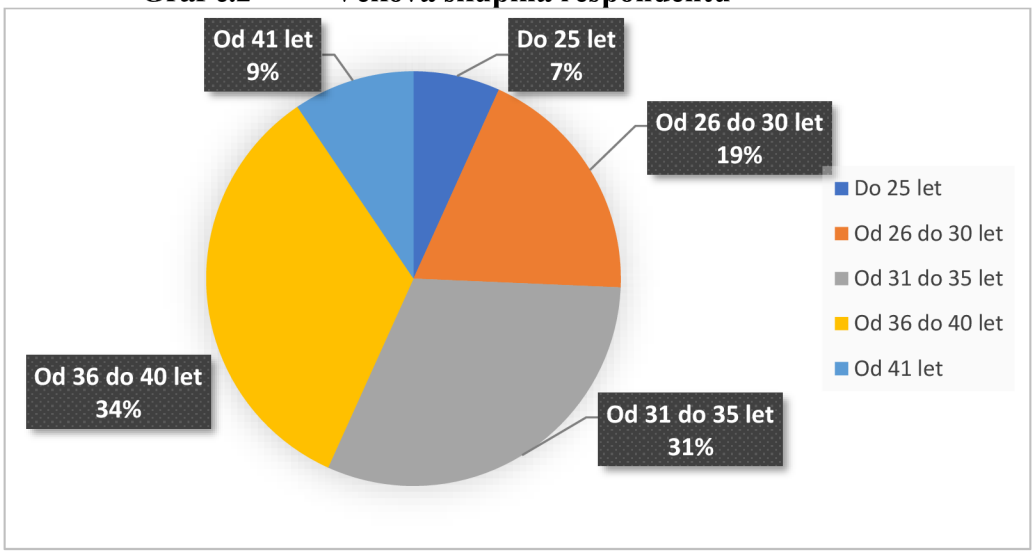

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.2 Rodičovský příspěvek

Tato otázka byla směrována na data, kolik respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření v daném okamžiku pobírá rodičovský příspěvek, zda bude žádat, dočerpal danou dávku nebo děti neplánují.

Z odpovědí z grafu č.3 je zřejmé, že 62 % respondentů v dané době pobíralo rodičovský příspěvek. 15 % respondentů v dohledné době se chystalo požádat o rodičovský příspěvek. Rodičovský příspěvek dočerpalo 18 % a děti neplánuje 5 % respondentů.

Graf č.3 Rodičovský příspěvek

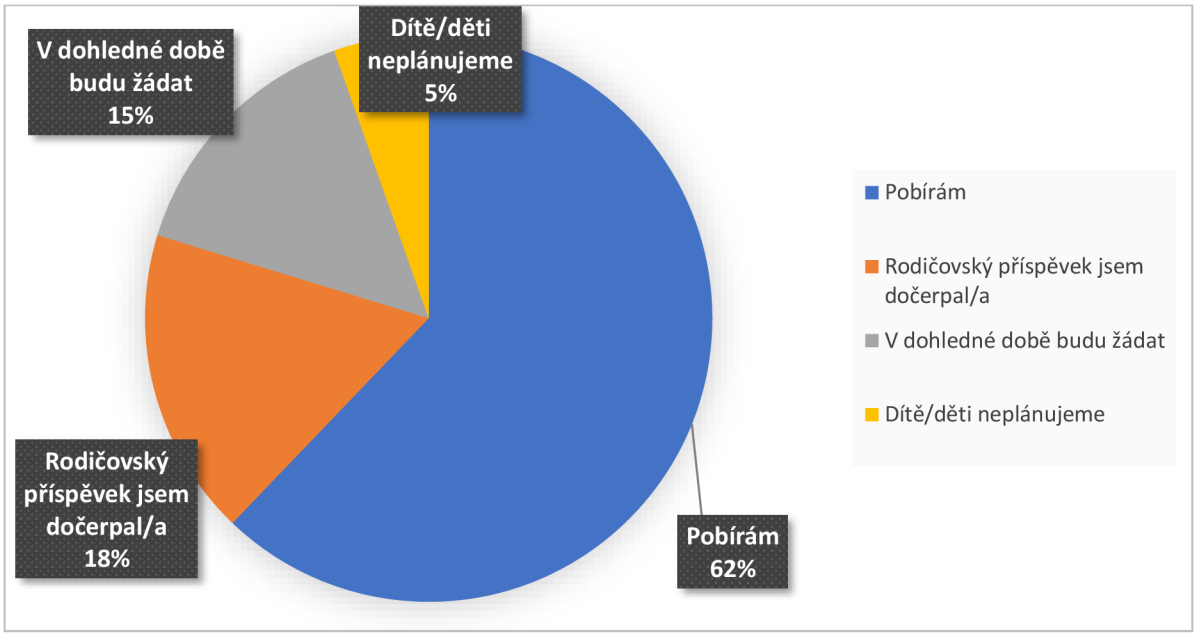

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.3 Spokojenost s maximální výši RodP

Otázka v dotazníku má dané zadání:

Od 1.1.2024 maximální výše rodičovského příspěvku 350 000Kč s čerpáním do tří let věku dítěte nebo do vyčerpání celkové výše. Jak jste spokojeni s maximální výší rodičovského příspěvku?

Dle daného grafu, je zřejmé, že většina rodičů a respondentů je nespokojena s maximální výší RodP, která od 1.1.2024 je nastavena na 350 000Kč pro děti narozené od 1.1.2024 nebo od daného data svěřeny do péče.

Do 31.12.2023 byla celková výše rodičovského příspěvku stanovena na maximální výši 300 000Kč s možností čerpání do 4 let věku dítěte nebo do vyčerpání celkové částky.

Graf č. 4 Spokojenost s maximální výší RodP

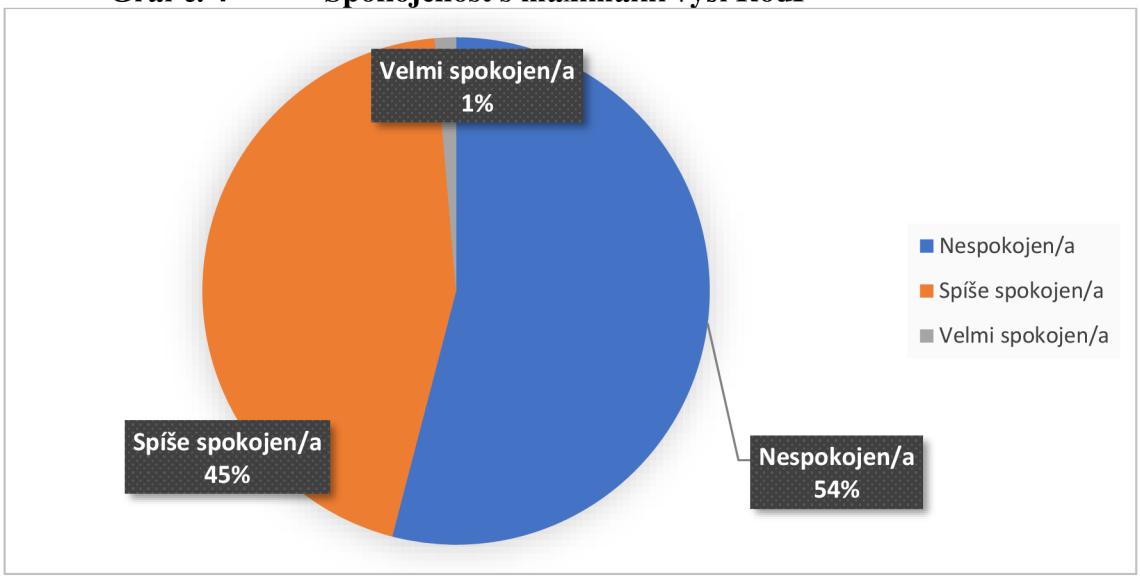

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.4 Hodnocení možnosti volby částky a délky čerpání RodP?

Z přijatých odpovědí je vidět, že ačkoliv 37 % respondentů aktuálně nepobírá RodP, přesto souhlasí s možností volby výše. 24 % respondentů a rodičů má nastaven rodičovský příspěvek do tří let věku dítě. Hlavní důvod bude ten, že maximálně do tří let věku dítěte zaměstnavatel může držet stejné místo pro daného rodiče.

Čerpání maximální výše RodP a volba výše RodP dle potřeby v rodině vychází hlavně z finanční situace. Maximální výše se odvíjí od denního vyměřovacího základu, tzn. pokud lze alespoň jednomu z rodičů v rodině stanovit k datu narození nejmladšího dítěte v rodině 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu v částce, která převyšuje 13 000Kč, může rodič volit měsíční výši čerpání RodP maximálně až do této výše. Pro rok 2024 platí částka 53 910Kč měsíčně.

Nyní uvedeno na příkladu. Denní vyměřovací základ žadatele či druhého rodiče, který je v okruhu společně posuzovaných osob je stanoven na částku 853Kč. Výpočet maximální měsíční výše dle vzorce: 0,7 x 30 x DVZ. Což je 0,7 x 30 x 853 = 17 913Kč.

Pouze 7 % respondentů by preferovalo pevně stanovenou měsíční částku. Bližší specifikace a názory jsou uvedeny v otázce č. 8, kde byla možnost sdílet své názory, připomínky nebo návrhy ohledně této problematiky.

Graf č. 5 Možnost volby částky a délky RodP

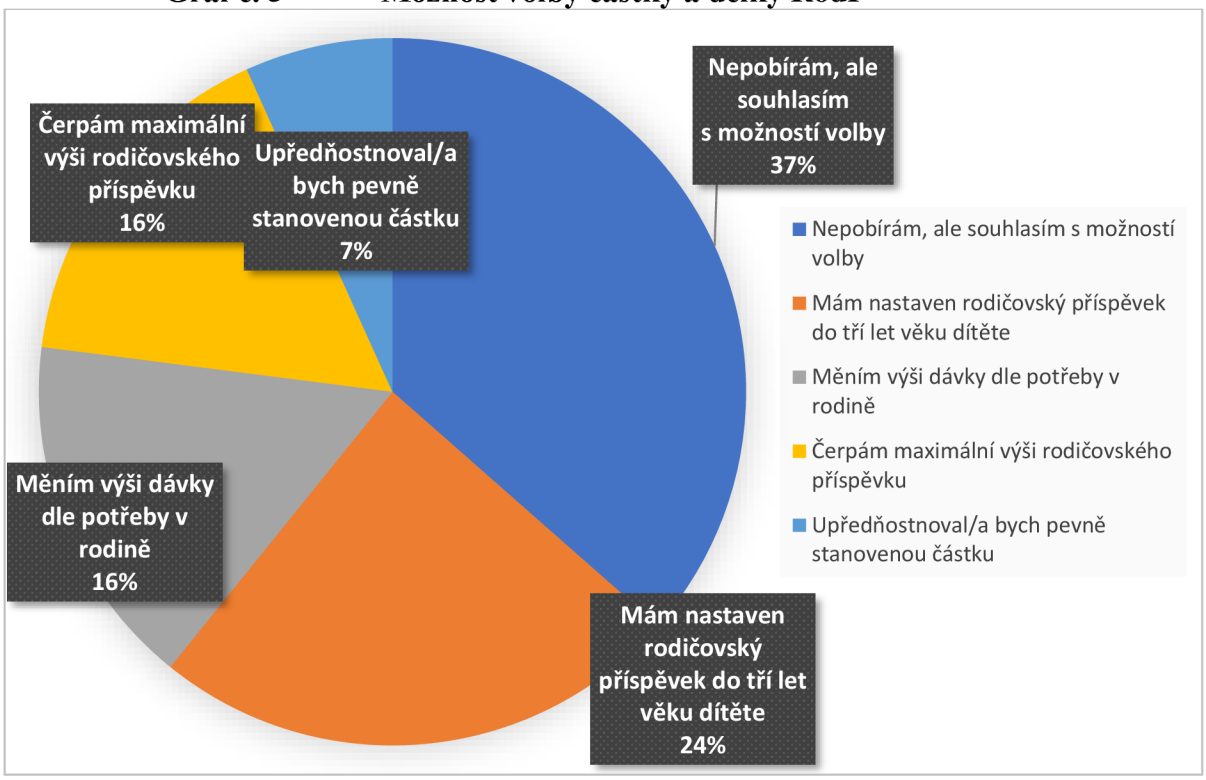

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.5 Pobírání RodP a jeho vliv na finanční situace rodiny?

Dle dotazníku bylo zjištěno, že u 42 % rodičů došlo k mírnému zhoršení finanční situace rodiny. Výrazné zhoršení pocítilo 30 %. K žádné změně nedošlo u 27 % rodičů a 1 % odpovědělo, že jejich finanční situace je velmi vážná.

Hlavním ukazatelem je, zda druhý rodič je zaměstnán, OSVČ a jaké jsou jeho měsíční příjmy. Vzhledem k tomu, že dotazníkové šetření probíhalo v oblasti, kde je možnost pracovního poměru v Německu. Z titulu pracovního poměru v Německu je možnost čerpat dávku přídavek na dítě – Kindergeld, který činí 250 Eur měsíčně (na jedno dítě).

Graf č. 6 Vliv na finanční situaci v rodině

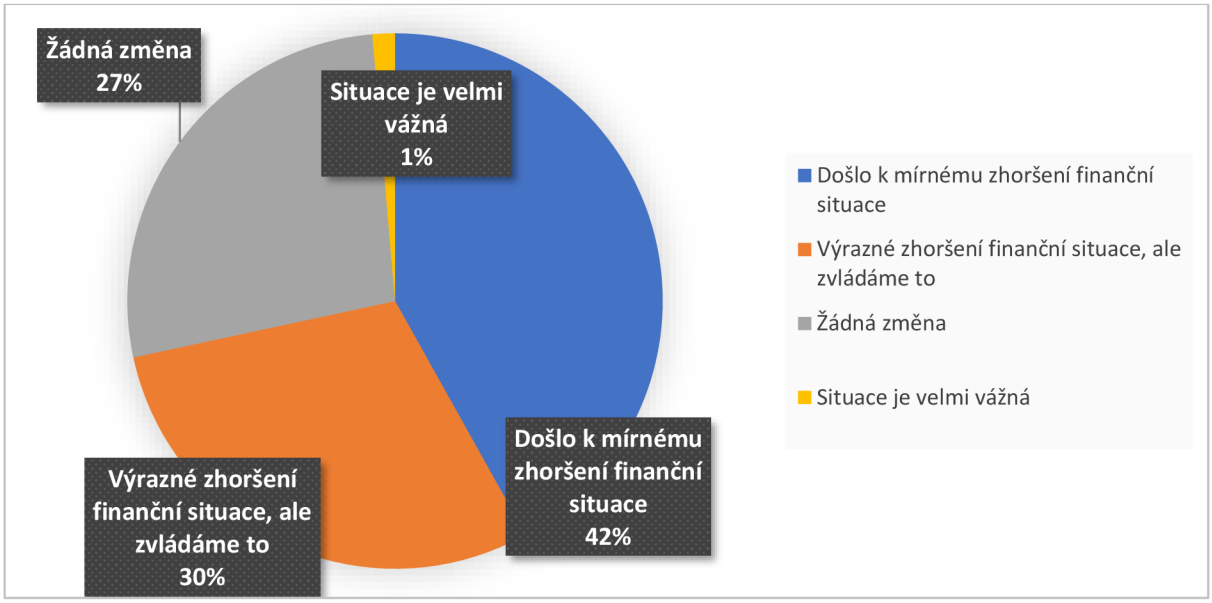

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.6 Získání informací ohledně RodP?

Veškeré informace ohledně nároku a podmínek RodP v 36 % rodiče zjišťovali na portálu nebo přímo na pobočce Úřadu práce. 31 % využilo sociální sítě. Informace od rodiny či přátel tvoří 15 % a 18 % respondentů uvedlo jiný zdroj.

Graf č. 7 Informace ohledně RodP

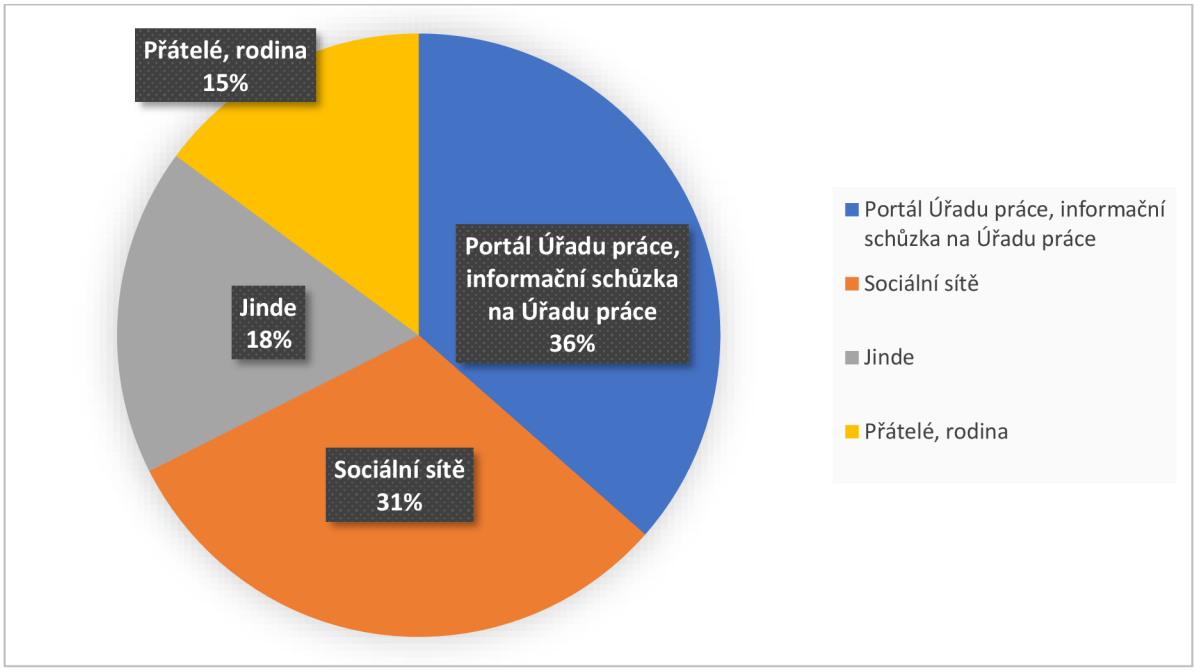

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.7 Připomínky a návrhy, které se týkají RodP

Tato otázka se týkala toho, zda respondenti a rodiče mají nějaké připomínky či návrhy ohledně rodičovského příspěvku.

66 % respondentů se nechtělo dále vyjadřovat a 34 % respondentů uvedlo ANO. Podněty, názory a připomínky jsou uvedeny v následují otázce č.8.

Graf č. 8 Připomínky či návrhy ohledně RodP

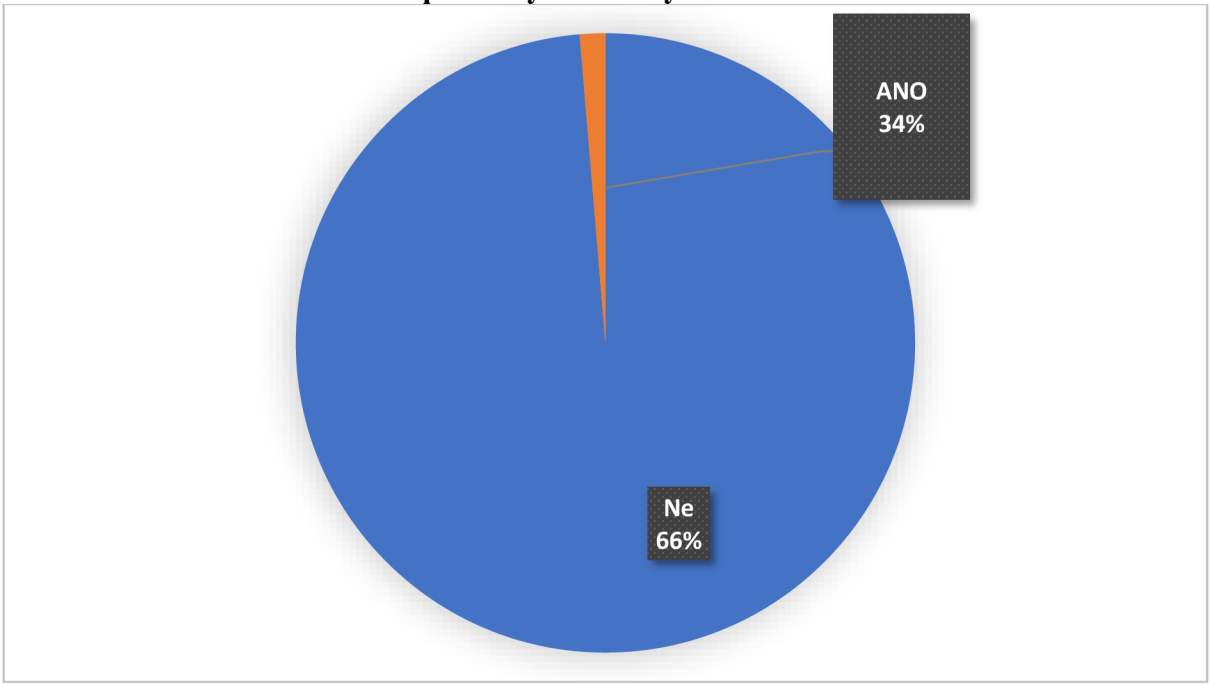

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.8 Myšlenky a návrhy ohledně RodP

V této otázce bylo získáno 25 odpovědí. Z níže uvedené tabulky č.2 je zřejmé, že většina respondentů a rodičů není spokojena s výší rodičovského příspěvku. Nejčastější odpovědi jsou, že je nízký, měl by být vyšší a pravidelně navyšován.

U pěti odpovědí je uvedeno, že pro zlepšení finanční situace využívají další dávky státní sociální podpory jako přídavek na dítě a příspěvek na bydlení.

Je zde i názor, že měsíční výše rodičovského příspěvku by měla být stanovena dle výše platu jako peněžitá pomoc v mateřství, a to až do tří let věku dítěte.

Tabulka č. 2: Odpovědi k tématu RodP

Vyšší částka
Výši stanovit dle platu jako mateřská
Výše by měla být stanovena dle platu - jako mateřská
Příspěvek je příliš nízký na dnešní dobu, ceny potravin, energií a bydlení
Pravidelně navyšovat
Nízký, pravidelně zvyšovat
Nízký, nepokrývá náklady, využívám dávky
Nízký, nepokrývá náklady na život, využíváme další dávky
Nízký
Mohl by být vyšší
Měl by se pravidelně zvyšovat
Měl by být vyšší. Žádám o další dávky.
Měl by být vyšší
Měl by být pravidelně zvyšován. Využívám i další dávky.
Měl by být pravidelně zvyšován, je nízký
Měl by být dle platu
Maximální výše je nízká, stanovit dle mzdy jako mateřská
Matka samoživitelka to bude mít stále těžké.
Je nízký, nestačí nám
Nízký, využívám další dávky
Je nízký, měl by být pravidelně zvyšován
Je nízký, měl by být podle mzdy a pevně stanoven do tří let věku dítěte
Je nízký
Částka by měla být vyšší.
Byl nízký, je potřeba navýšit

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.9 Změna maximální výše RodP

Z daných odpovědí je zřejmé, že 94 % respondentů se přiklání k pravidelné valorizaci RodP jako jsou valorizovány důchody. Vzhledem k inflaci, růstu cen základních potravin, nákladů na bydlení se daná odpověď dala očekávat.

Graf č. 9 Změna maximální výše RodP

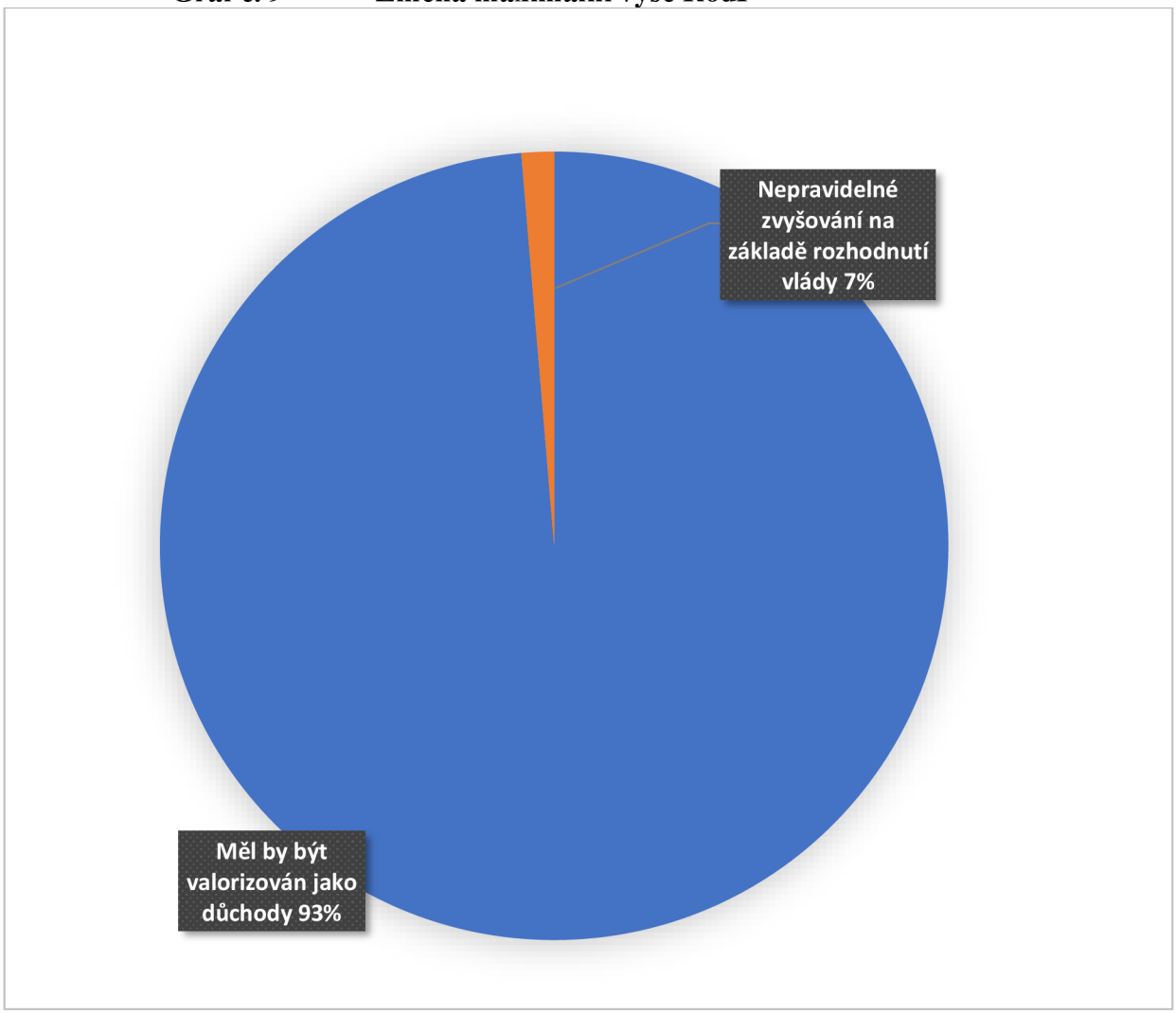

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

4.5.10 Jednorázové dočerpání nevyčerpané částky RodP

Od 28. července 2021 nastala změna, která se týká doplacení nevyčerpaného RodP v jednorázové dávce. Nárok není automatický, musí být splněny následující podmínky (Zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře):

- Den narození nejmladšího dítěte a tento den musí být alespoň jednomu z rodičů vypočítán denní vyměřovací základ
- Alespoň jeden z rodičů je k tomuto dni samostatně výdělečně činný

23 % rodičů, kteří již pobírali rodičovský příspěvek a během této doby se jim narodilo mladší dítě danou možnost využilo. Danou možnost by využilo při splnění podmínek 66 % a pouze 11 % rodičů nesplnilo podmínky pro výplatu jednorázového doplatku RodP.

Graf č. 10 Využití jednorázového dočerpání RodP

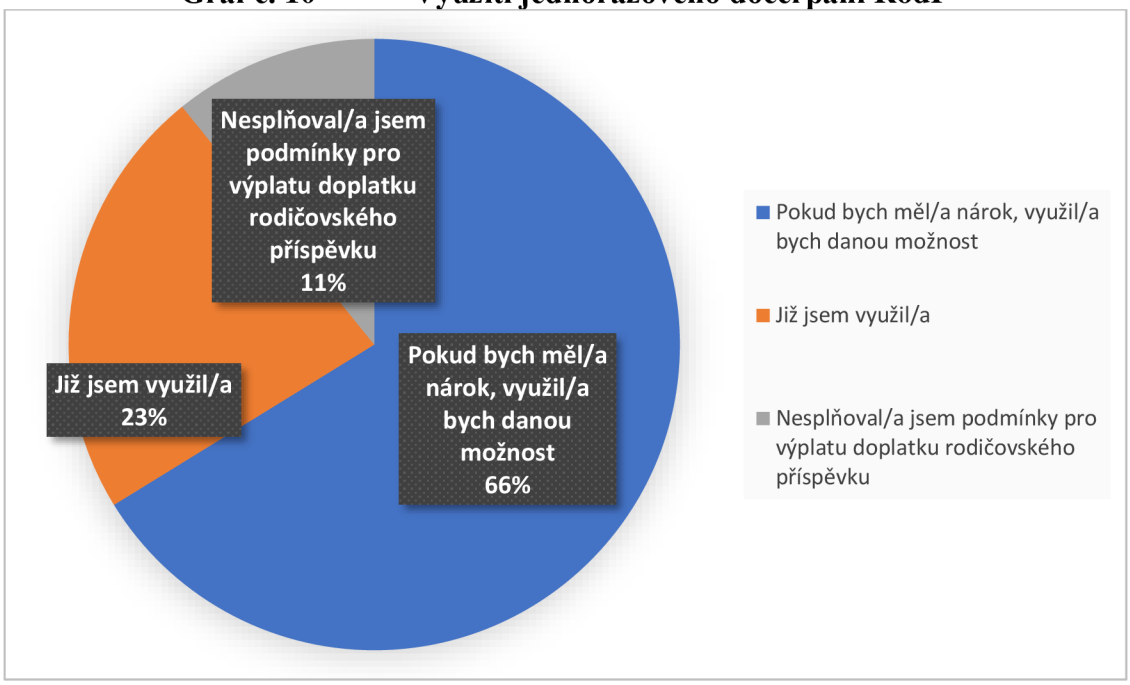

Zdroj: vlastní zpracování, 2025

5 Shrnutí výsledků a návrhy

Samostatná část se věnovala podání nové žádosti o rodičovský příspěvek v rámci Evropské unie a u běžící žádosti ukázána změna příslušnosti k výplatě výše uvedené dávky na základě doložených nových skutečností, zastavení výplaty do doby rozhodnutí v primárním státě, požádání o refundaci a ukázáno za jakých podmínek dochází k přeplatku na dávce. Je zde vysvětlena forma komunikace mezi institucí České republiky – Úřadu práce ČR a Německem – ZBFS.

Bylo také provedeno seznámení s dávkou RodP a jejími rozdíly, na které vzniká nárok v České republice a v Německu.

Dotazníkové online šetření bylo zaměřeno na české rodiče a respondenty, kteří aktuálně čerpali nebo se chystali čerpat rodičovský příspěvek. Zkoumané období šetření se týkalo roku 2024.

5.1 Rozdíl mezi RodP v ČR a Německem

Rodičovský příspěvek v Německu a České republice má několik rozdílů, které se týkají jak výše příspěvku, tak podmínek a doby jeho vyplácení. Zde jsou hlavní rozdíly:

5.1.1 Německo

Rodičovský příspěvek v Německu se nazývá "Elterngeld" a je určen pro rodiče, kteří se starají o novorozené dítě. Výše příspěvku se pohybuje mezi 300 a 1 800 EUR měsíčně v závislosti na předchozím příjmu rodiče. Rodiče, kteří měli nižší příjmy, mohou dostávat vyšší procento z předešlého příjmu. Maximální doba vyplácení je 12 měsíců, ale pokud oba rodiče využijí rodičovský příspěvek, může být prodloužena na 14 měsíců.

Rodiče si mohou vybrat, zda budou dostávat vyšší částku po kratší dobu nebo nižší částku po delší dobu (tzv. Elterngeld Plus).

Rodičovský příspěvek je určen pouze pro rodiče, kteří se věnují péči o dítě a nemají jiný příjem (nebo mají omezený).

V Německu je po uplynutí jednoho roku od narození dítěte možné čerpat různé rodičovské dávky a podpory, které se liší podle individuální situace rodiny. "Familiengeld"

(rodinné peníze) je jedním z těchto příspěvků. Rodiny mohou žádat o Familiengeld, pokud splňují určité požadavky, přičemž výše dávky se může lišit v závislosti na počtu dětí.

5.1.2 Česká republika

Rodičovský příspěvek je finanční podpora poskytovaná rodičům v České republice, která má pomoci s péčí o dítě v období po jeho narození nebo osvojení. Tento příspěvek je určen pro rodiče, kteří se rozhodli zůstat doma s dítětem a pečovat o něj. Je vyplácen v rámci systému státní sociální podpory.

Rodičovský příspěvek může být vyplácen v různých měsíčních částkách podle toho, jakou variantu si rodiče zvolí. Celková výše příspěvku je určena maximálně na 350 000 Kč pro jedno dítě a v případě, že se jedná o vícerčata je maximální výše 525 000Kč, což je 1,5násobek částky 350 000Kč.

Možnost čerpání maximálně do 3 let věku dítěte, ale rodiče si mohou zvolit, jak rychle chtějí příspěvek vyčerpat – tedy jakou výši měsíčního příspěvku si zvolí. Mohou ho pobírat oba rodiče, a to bez ohledu na to, zda byli předtím zaměstnáni nebo podnikali.

5.1.3 Výsledek rozdílů mezi RodP v ČR a Německem

V ČR vzniká nárok na RodP narozením dítěte (nebo převzetím dítěte do celodenní péče) nebo po vyčerpání peněžité pomoci v mateřství. Čerpání maximální měsíční výše RodP se odvíjí od výše denního vyměřovacího základu. Pokud ho nelze stanovit, tzn. žádný z rodičů k narození dítěte neměl pracovní poměr nebo nebyl osoba samostatně výdělečně činná, která si hradila nemocenské pojištění, lze maximálně čerpat měsíční částku ve výši 13 000Kč.

Změnu volby rodičovského příspěvku lze realizovat každé tři měsíce. Tím může rodina reagovat na svoji aktuální finanční situaci. Také je možnost při pobírání RodP mít pracovní poměr nebo provozovat samostatnou činnost.

V Německu je do jednoho roku měsíce života dítěte pobírat Elterngeld, který se odvíjí od příjmu rodiče. Tím je finanční situace rodiny stabilnější. Není zde tak výrazný finanční propad. Navazující dávka Familiengeld je měsíční výši 250 Eur a od třetího dítěte částka činí 300 Eur. Zde je vidět, že už se jedná o určitý větší zásah do rodinného rozpočtu, ale je

nutno uvést, že v Německu automaticky vzniká nárok při narození dítěte na přídavek na dítě – Kindergeld, který je vyplácen plošně a je ve výši 250 Eur na jedno dítě.

Celkově se rodičovský příspěvek v Německu a České republice liší ve výši, délce vyplácení, možnostech čerpání a podmínkách. Tyto rozdíly odrážejí různé přístupy obou zemí k podpoře rodin s dětmi.

5.2 Výsledky dotazníkového šetření a doporučení

K výsledkům dotazníkového šetření bylo použito 74 vyplněných dotazníků. Nejvíce odpovědí bylo získáno od respondentů ve věkové kategorii 36 až 40 let, zatímco nejméně odpovědí přišlo od těch, kteří jsou mladší než 25 let. Většina rodičů a respondentů vyjádřilo nespokojenost s maximální výší rodičovského příspěvku, která je od 1. ledna 2024 stanovena na 350 000 Kč pro děti narozené od tohoto data nebo svěřené do péče.

Informace o nároku a podmínkách rodičovského příspěvku byly nejčastěji zjišťovány na portálu nebo přímo na pobočce Úřadu práce, dále byly využity sociální sítě, informace od rodiny či přátel a 1 % uvedlo jiný zdroj.

Většina respondentů souhlasí s možností volby výše příspěvku. 24 % rodičů má nastavený rodičovský příspěvek do tří let věku dítěte, což je pravděpodobně způsobeno tím, že zaměstnavatel má povinnost držet stejné pracovní místo pro rodiče maximálně do tří let věku dítěte. Možnost volby výše rodičovského příspěvku má vliv na finanční situaci rodiny. Jak je vidět z odpovědí, tak 42 % rodičů pocítilo mírné zhoršení finanční situace rodiny, 30 % zaznamenalo výrazné zhoršení, 27 % rodičů nepozorovalo žádné změny a 1 % uvedlo, že jejich finanční situace je velmi vážná. Tato situace je samozřejmě ovlivněna ještě dalšími faktory, jako příjmem druhého rodiče nebo zda jsou využívány i další dávky SSP.

Z odpovědí respondentů a rodičů na otázku č. 8 (Pokud jste uvedl/a v předchozí otázce ANO, sdílejte své další myšlenky ohledně tématu rodičovského příspěvku) vyplývá, že většina není spokojena s výší rodičovského příspěvku. Nejčastější názor je, že příspěvek je nízký, měl by být vyšší a pravidelně navyšován. Pět respondentů uvedlo, že ke zlepšení své finanční situace využívají další dávky státní sociální podpory, jako jsou přídavky na dítě a příspěvek na bydlení. Někteří navrhují, aby měsíční výše rodičovského příspěvku byla

stanovena v závislosti na výši platu, obdobně jako peněžitá pomoc v mateřství, a to až do tří let věku dítěte. Z toho vyplývá, že pravidelné zvyšování RodP podporuje většina dotázaných.

Na otázku č.10 (Při narození mladšího dítěte v rodině je možnost při splnění podmínek jednorázově dočerpat nevyčerpanou částku rodičovského příspěvku. Využil/a jste tuto možnost?) odpovědělo většina dotazovaných, že by danou možnost využilo.

Z přijatých dotazníkových odpovědí vyplývá, že rodičovský příspěvek by měl být pravidelně navyšován jako důchody. Jako pozitivní krok je vnímám jednorázový doplatek rodičovského příspěvku, který může velmi kladně ovlivnit finanční rozpočet rodiny. Výše jednorázového doplatku se odvíjí od vyčerpané částky RodP k datu narození mladšího dítěte. Dalším návrh a doporučení se týká stanovení výše rodičovského příspěvku v závislosti na výši platu, obdobně jako peněžitá pomoc v mateřství, a to až do tří let věku dítěte. U rodičů by nedocházelo k výraznému snížení finančních prostředků a čerpání dalších dávek SSP.

6 Závěr

Hlavním cílem práce bylo popsat úlohu Úřadu práce České republiky, charakterizovat oddělení státní sociální podpory, vysvětlit postup při zpracování žádosti o rodičovský příspěvek a analyzovat, jak lidem vyhovuje nastavení výše rodičovského příspěvku v ČR, jeho čerpání a ekonomického dopadu na rodinu. Vedlejším cílem práce byl uveden rozdíl mezi dávkou rodičovského příspěvku v ČR a v Německu.

Dotazníkové online šetření bylo zaměřeno na české rodiče a respondenty, kteří aktuálně čerpali nebo se chystali čerpat rodičovský příspěvek. Zkoumané období šetření se týkalo roku 2024.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že rodičovský příspěvek by měl být pravidelně navyšován, podobně jako důchody. Jako pozitivní krok je vnímám jednorázový doplatek rodičovského příspěvku, který může značně ovlivnit finanční rozpočet rodiny. Výše tohoto jednorázového doplatku se odvíjí od vyčerpané částky rodičovského příspěvku k datu narození mladšího dítěte. Dalším návrhem a doporučením je stanovení výše rodičovského příspěvku v závislosti na výši platu, obdobně jako je tomu u peněžité pomoci v mateřství, a to až do tří let věku dítěte. Tím by se u rodičů předešlo výraznému snížení finančních prostředků a čerpání dalších dávek státní sociální podpory.

7 Seznam použitých zdrojů

Tuzemská knižní literatura

- Čeledová, L., Čevela, R. *Laskavý průvodce po sociálních dávkách* Praha: vydala Universita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019, 253 str., ISBN 978-80-246-4410-3

- Duková, I., Duka, M., Kohoutová, I. *Sociální politika.* Praha: vydala Grada Publishing, a.s., 2013, 200 str., ISBN 978-80-247-3880-2

- Hůrka, P., Komendová, J., Stránský, J., Smejkal, M., Halíř, J., Kadlubiec, V., Machálek, P. *Právo sociálního zabezpečení.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2023, 338 str., ISBN 978-80-7380-912-6

- Koldinská, K.. *Právo sociálního zabezpečení.* Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2022, 481 str., ISBN 978-80-7400-902-0

- Koldinská, K., Šouša, J., Štefko, J., Hůrka, P., Aldorf, L., Janeček, P., Tomeš, I. *Sociální práva v Evropě.* Praha: Auditorium, 2020, 407 str., ISBN 978-80-87284-981-0

- Šámalová, K., Vojtíšek, P. *Sociální správa.* Praha: vydala Grada Publishing, a.s., 2021, 456str., ISBN 978-80-271-4309-2

Právní předpisy a zákony

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení

- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické dokumenty

- Česká správa sociálního zabezpečení. *Příslušnost k právním předpisům* [online]. [cit. 2024-01-11].
  Dostupné z: https://www.cssz.cz/web/cz/pravidla-pro-urcovani-prislusnosti-dle-narizeni-1408/71-a-574/72

- Ec.europa.eu. *Koordinace sociálního zabezpečení* [online]. [cit. 2024-01-11].
  Dostupné z: https://ec.europa.eu/social/main.jsp

- Europa.eu. *Rodinný příslušníci* [online]. [cit. 2024-01-11].
  Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/

- European Commission, *EESSI* [online]. [cit. 2025-02-05].
  Dostupné z: https://www.commission.europa.eu/index_en.

- Úřad práce České republiky, *Úřad práce* [online]. [cit. 2024-01-11].
  Dostupné z: https://www.uradprace.cz/web/cz/urad-prace-cr

- ZBFS, *Dávky rodičovského příspěvku* [online]. [cit. 2024-05-11].
  Dostupné z: https://www.zbfs.bayern.de/sprache/cestina/index.php

8 Seznam tabulek, grafů a zkratek

8.1 Seznam tabulek

Tabulka č.1 Výše přídavků na dítě 12

Tabulka č.2 Odpovědi k tématu RodP 46

8.2 Seznam grafů

Graf č.1 Návratnost dotazníkových odpovědí 39

Graf č.2 Věková skupina respondentů 40

Graf č.3 Rodičovský příspěvek 41

Graf č.4 Spokojenost s maximální výší RodP 42

Graf č.5 Možnost volby částky a délky RodP 43

Graf č.6 Vliv na finanční situaci v rodině 44

Graf č.7 Informace ohledně RodP 44

Graf č.8 Připomínky či návrhy ohledně RodP 45

Graf č.9 Změna maximální výše RodP 47

Graf č.10 Využití jednorázového dočerpání RodP 48

8.3 Seznam použitých zkratek

ČR – Česká republika

EESSI - Evropské elektronické informace o sociálním zabezpečení (European Electronic Social Security Information)

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

RodP – Rodičovský příspěvek

SSP – Státní sociální podpora

ZBFS - Bavorské rodinné a sociální centrum (Zentrum Bayern Familien und Soziales)

Internetový odkaz na dotazník

https://www.survio.com/survey/d/R6A9W0W5M3H9V6L6H

QR kod